

6.

Alppilaulajatar.

Saksaksi kirjoitti

August Silberstein.

Suomensi

J. A. S.

Porissa.

ADOLF ALLARDT.

kaunua oli haavoittanut heidän lehmänsä, jota
 nyt ojan hevosen ja hänen vyyryä oli lappanut
 katonpiuha, sillä hän se oli käynyt varastusta
 Lassin pyssyn ja lahteisään jättänyt oven auki.

— Nyt olet kaullat tunnustukseksi, lausa
 ko anteeksi antaa minulle kaikki! Ainoastaan
 ten vakaalla tunteella kunnialla annoksi on
 se on käännetty hyväksi. Tässä on tyttärenti

kaikki olkoon isäni päteksi tuhotettu ja
 teeksi annettu! vastasi Annukka.

Kyyneleitä lojottava hauras lempinainen silmäsi
 hän hän puseri Annukan kiittä. Hän pyysi sa
 da kahden kättänsä ja hän ja hän
 set poistuivat. Hetken kuluttua lausi kirkkoherra
 heidät takaisin. Mutta silloin oli hän jo ruumiin

Jukka kärsi Siperiassa rangaistustaan.

Vakavalla mielellä kärsivät hurmaavilla
 Ristinään kukkialle, jossa minä näki vielä
 pyatyssä. Anna lausui seppelien, joka oli
 paljon taitavammaksi tehty, kuin se, minkä An
 nukka kerran oli siihen pannut. Sitten he
 mivät siellä ihmisten kanoilla uibö-abiä. Annukka
 kertoi vielä heille pöngessä vaiheet ja Kalle ja
 Anna lauloivat heille ainoita sen kaunista
 laulun, jonka nimi on

Oman vaiheissa.

Helsinki, 1882.

Porissa,

Axel Bergbom'in kirjapainossa 1888.

Hohtavana levisi iltarusko yli Helvetinvuoren eriskummallisten, taivasta kohti kohoavien ja lukemattomien onkaloidensa vuoksi rikkinäisiltä näyttävien tunturien sekä yli Burgaun paikoin aal-lontapaisten, paikoin ikäänkuin rikki revittyjen metsäonojen, jotka viettivät alas Schaf-vuorelta; ja Atter-järvi, joka äärettömän kuvastimen kaltaisena levisi näiden molempien vuorten juurella, heijastutti tuon kimeltävän hohteen takaisin vuorille ja niiden päällä ruskottavia pilviä kohden.

Korkealla sijaitsevista, lukuisista säteritaloista voi nähdä kaksi taivasta; toinen on ääretön ja näyttää vielä kaukana etäällä loistavan ja vivahtelevan kullalle; toisen ranta on tumman-vehreä, himmeä, melkein pä pikimusta. Tämä on ainoa eroitus niiden välillä.

Tuon alaalla kuvastavan järven voi sentään ainoastaan muutamilta tahoilta katsellessa luulla taivaaksi; mutta tuo todellinen, ääretön, taivas laajenee laajenemistaan joka suuntaan; melkein joka silmänräpäyksessä esiintyy uusia vuorenhuippuja loppumattomassa etäisyydessä; tuon tuostakin näkee valkean lumen loistavan ja taas katoavan, jättääkseen tilaa uusille esiintyvälle eli juuri-kuin yht'äkkiä esiin loihdituille ihmekuville. Kaut-

ta koko Burgaun ja Helvetinvuoren, joiden pilviä kohden kohoutuvat huiput ainoastaan kapea Weisenbachlaakso toisistaan erottaa, on lukuisia alppimajoja; täällä käyvät metsä- ja vuorikauriit joukottain laitumella tai oleskelevat piilopaikoissa, täällä kuullaan hirvien ääniä, täällä roikuvat korpit, lentelevät korppikotkat ja paukkuvat pyssyt; täällä on elämä sellainen, jollaista, mitä rikkautteen ja ihanuuteen tulee, muualla ei koskaan saa nähdä! Täällä leimuaa myöskin iltarusko ihanasti vuorien välissä, jotka ryhmyisine seinineen ovat kallellansa länttä päin, jotta kansa ammoisista ajoista on luullut helvetin täällä sijaitsevan, josta syystä se onkin niille keksinyt nimen Helvetinvuori. Epäilemättä on pienillä ihmis-olennoilla, kun he muurahaisten tavalla matelivat tuolla alaalla järvien rannoilla ja vielä palvelivat pakanaallista „Hela“-jumalatarta, myöskin ollut tapana lukea koko tuon loiston, komeuden ja ihanuuden hänen ansiokseen. Sillä kauas avaraan etäisyyteen muissa maissa, aina Salzburgin toiselle puolelle loistaa Helvetinvuori; ja pienemmiltä kukkuloilta voi sen usein nähdä loistavan hohtavana vartiovalkeva, välistä myöskin suunnattomana, tasan levinneenä ja maata verhoavana hiiloksena!

„Impisäteri“, joka sijaitsi smaragdivehreällä, ruohon ja sammalten peittämällä nurmikolla, keskellä palavia tuntureita, ei ollut vaarassa joutua näiden lukemattomien tulien uhriksi; ja jolleivät mitkään muut liekit, ei edes sydämen leimut tahi silmän tuliset iskut, tee sille suurempaa haittaa

kuin ne liekit, jotka joka ilta heijastuvat takaisin taivaankannelta, voi se pysyä siellä ikuisesti.

Tämä säteri kuului, kuten kaikki siellä yläällä, yhteen taloista tai tuvista, jotka näkyvät olevan hajaallaan pitkin järven rantoja alaalla, ja on monen tunnin matkan päässä kototalostaan.

„Impisäteri“ ei sen nimi ole alusta alkaen ollut; kuten ennen muinoin, on sillä nyt taaskin ihan toisenlainen nimi; mutta aikoinaan sai se tämän uuden lisänimen siitä syystä, ett’ei Sandra, tuo naimaton, aikoja sitten täysikasvuinen neitonen, ainoastaan asunut siellä kesäsin ja hoitanut talouttansa, kuten muut säteritytöt ympäristössä sijaitsevissa alppi-asunnoissa, vaan tämä Järvelän Aleksandra sen ohessa oli kaiken omistaja ja ainoa perillinen, mikä maakirjaan oli kirjoitettu kuuluvaksi tuolla alaalla sijaitsevaan tilukseen ynnä sitä seuraavaan osaan täällä ylhäällä.

Vaikka kuinka monta sulhaspoikaa ja vanhempaakin miestä olisi tullut mitä suloisimpine hyväilypuheineen, kukkineen ja sulkineen, vaikka he olisivat olleet kuinka säädyllyiset ja hartaat keissaan saavuttaa Sandran suosiota, oli kaikki kuitenkin turhaa. „Impisäteri“ sai yhä edelleen pitää kerran saamansa nimen, ja osoitti siihen syytä kyllä olevankin.

Tämä seikka oli sitäkin kummallisempi kun ei missään muualla koskaan eletty niin hauskesti kuin tässä säterissä, ja kaikellinen kansa: metsästäjät, kasvien kokoojat, marjojen poimijat tahi ilman mitään määrättyä tarkoitusta ympäri ku-

leksivat henkilöt aina erityisellä mielihalulla ottivat suuntansa suoraan sinne. Tähän oli syynä se seikka, että kerrottiin kuinka säterityttö siellä lauleskeli raikkaita pikkulaulujansa antaen säveltensä kaikua kauttaseudun, jotta sydän ja sielu syttyivät ilmi tuleen, kuten tunturit kirkkaassa auringon paisteessa, aamuruskon tai iltahohteen aikana.

Säteri, missä on joku, joka kernaasti laulaa, tulee pian erityisen huomion esineeksi koko seudulla. Ja kun ei laulu koskaan soinnu eikä kai'u muualla niin hyvältä kuin jokseenkiin korkealla paikalla ja autiossa seudussa, jossa kaikki on hiljaista paitsi tunturit, jotka kajahtelevat ympärinsä, onkin tavallista että mennään laulua kuulemaan sätereille tahi itse siellä laulamaan. Ja kun ei mikään vaikuta niin ilahuttavasti avarassa, äärettömässä yksinäisyydessä, kaukana kaikista ihmisistä, kuin raikas laulu, niin on säterityttöillä tapana laulaa. Sen näyttää elähyttävän koko ympärillä olevaa kivettynttä luontoa ja vetävän puoleensa seudulla kuleksivain eläintenkin huomion. Koska Sandra usein lauloi ja hänen äänensä oli raikas ja sulo-sointuinen, sanottiin häntä alppilaulajattareksi. „Laulaja-säteristäkin“ puhuttaessa, tiesi jokainen mitä säteriä tarkoitettiin eikä koskaan petytty.

Säterityttö ei suinkaan kieltäytynyt laulamista; ja kun tiedettiin hänen laulavan omaksi huviksensa eikä itserakkaudesta, pyydettiin häntä kernaasti laulujansa laulamaan ja kuunneltiin niitä aina sydämellisellä mielihyvällä. Tällä tavoin

tuli hän vieläkin viehättävämmäksi ja viettelevämmäksi koko naimattomalle miesparvelle.

Jos hän olisi pitänyt yhtä vähän lukua sydäimestään kuin kielestään ja kurkustaan — kuinka iloinen moni sentään olisi ollut! Mutta laulajattarelta oli se aika jo mennyt, jolloin nuorten tyttöjen pää hyväilypuheista menee sekaisin. Vielä varsin nuorena täytyi hänen hoitaa vanhempiansa, jotka aikaisin tulivat voimattomiksi ja työhön kykenemättömiksi ja toinen toisensa jälkeen sairastuivat pitkälliseen tautiin. Juuri sen vuoksi, että hän pian saisi periä koko omaisuuden, ahdistivat kosijat häntä niin väsymättömästi ja julkisesti. Mutta juuri tämä seikka saattoi hänet suuremmalla mielevyydellä pitämään silmällä miehiä ja sulhaspoikia, ja horjuen monen välillä ei hän lopuksi kiintynyt yhteenkään. Hänen sydämeensä ei lemмен liekki ollut syttynyt.

Muita aikaisemmin pakotettu kun oli omin päinsä toimimaan, tottui hän vähitellen jonkinlaiseen ujustelemattomaan, nuivaan tapaan ja havaitsi vihdoin olevan varsin tarpeetonta ottaa itselleen röyhkeätä isäntää tai neuvon-antajaa. Kansa sai kernaasti sanoa häntä „omituiseksi“, ynseäksi, taipumattomaksi, miehiä, jopa ihmisiä yleensäkin kammoavaksi; mutta näyttääkseen olevansa sydämensä pohjasta iloinen ja tyytyväinen maailmaan, joten muidenkin olisi tehtävä hänen suhteensa, koska hän tahtoi olla sellainen kuin oli, laulaa viserteli hän laulujansa tehdessään työtä joko tuvassa tahi niityllä, „koti-

talossa“ talvella tai säterissä suvella. Sitten tottui hän vähittäin vapaalla, raittiilla, omituisella tavallaan laulujansa laulelemaan. Mielistelevät miehet sanoivat hänen lauluansa „oikein mainioksi“, hänen nais-ystävänsä olivat siihen hyvin tyytyväisiä; hän itse havaitsi äänensä nuor-teasti ja keveästi kurkustaan kajahtetevan, ja niin sai hän laulajattaren nimen, jonka hän ansaitsikin paremmin kuin moni muu.

Sandra ei ollut mikään hento olento, jolla olisi ollut suurempi voima kurkussa kuin käsivarsissa; ei niinkään, vaan kookas, solea, täyteläinen hän oli; hänen vyötäisensä ja lanteensa olivat pyöreät ja pulleat; ja kun näki hänet tavallisessa levollisessa jäykkyudessaan, kirkkaat silmät vakavina, voi luulla hänet emännäksi, jonka mies ja lapset eivät asuneet kaukana.

Mutta samalla oli Sandran koko olemuksessa kuitenkin jotakin kummallista ja pirteätä, sisällisesti nuorekasta ja ulkonaisesti hehkeätä, joka ei voinut olla huomiota herättämättä ja viehättävästi vaikuttamatta.

Loistavaa kukkaa ei koskaan puuttunut hänen kiiltävistä, tumman ruskeista kutristaan, joko se sitten oli äsken puhjennut alppiruusu, punainen neilikka, tummansininen ruiskukka tahi jokin muu väriltään hohtava, silmiin pistävä kukka. Valkeampaa paitaa kuin hänen oli ei milloinkaan nähty loistavan päivettyneiden käsivarsien ja kaulan ympärillä, samoin kuin ei ollut yhtään tupaa semmoisessa kunnossa kuin hänen.

Mitä useampi vuosi vieri jakaen siunaustaan ihmisille ja yleensä koko seudun kaikille luoduille, sitä vähemmän oli hänestä isäntämies tarpeellinen; ja juuri se seikka, että tästä laskettiin leikkiä ja kaikin tavoin koettiin saavuttaa hänen suosiotansa ja että kosijat ilmoittivat mieltymyksensä sekä silmäyksillä ja töillä että sanoillakin, juuri tämä kohotti häntä hänen omissa silmissään. Hän oli perehtynyt kaikkiin naimattoman emännän olosuhteisiin, joka on hieman „omituinen“, joka on „yksinään“ maailmassa, mutta ei myöskään tahdo elää itsekseen. Niin, jonkinlainen itseensä-tyytyvä pöyhkeys, teeskentelemätön mieltävaltaisuus ja siitä syntynyt itsetietoisuus olivat hänen ominaisuutensa; hän ei ainoastaan ollut huvitettu tuosta kummallisesta ja omituisesta, vaan hän jo myöskin tunsi nuo ominaisuutensa eikä tahtonut olla muunlainen.

Sentähden voi hän, jota ei kukaan muu tyttöistä noilla hajanaisilla sätereillä voinut, riemuita ja antaa raikkaan äänensä kaikua, käydessään omalla vahvalla pohjallaan; ja kun häntä kuuntelevat miehet olivat sitä mieltä, että hänen sydämensä olisi kivi Helvetinvuoresta, esiintyi juuri laulussa sellainen sydämellisyys ja syvälinen tunne, ettei kukaan siinä suhteessa voinut voittaa häntä; ja niin sai hän syystä tuon arvokkaan nimen „kaunis laulajatar“.

„Oikea kosija ei vielä ole tullut“, oli hänellä tapana sanoa. Mutta minkä näköinen tuon oikean piti olla, sitä ei voitu saada selville, vaik-

ka sitä monikin kyllä koetti; siitä ei hänellä itsellensäkään liene ollut mitään ajatusta; ja koska tuo oikea tulisi, ei kannattanut kysyä; ehk'ei koskaan tässä elämässä; ehkä hänen ensimmäinen ja viimeinen sulhasensa oli oleva viikatemies, joka ei salli nuoren eikä vanhan odottaa liian kauan.

„Hän kai laulaa koko ikänsä“, sanoi vanha metsänvartija Weisenbach-laaksossa; „hän on löytänyt ja syönyt salaperäisen kasvin, joka estää mielistymistä miehiin“, lausui vanha Hannes, jolla oli tapana koota juuria; „hänellä ei enää ole sydäntä, se on laulun kanssa kohonnut pilviä ja tähtiä kohden“, sanottiin yleensä seudulla.

Mutta kun hän iltasin seisoi muutamia astimia yli maan kohoavalla, alppimajan edustalle rakenretulla verannalla, antaen säveltensä kajahdella mäkeä ylös tulevia vastaan, jotka hän jokaukaa oli voinut nähdä, olisi luullut laulajattaren lemmityn tulevan ja viserrysten ja laulujen päättyvän syleilyllä, kuten kaksi rakastavaa, jotka pitkään aikaan eivät ole toisiaan nähneet, vihdoinkin toisensa tavatessaan tekevät.

Mutta syleilystä ja suudelmista ei tullut mitään; hänen rakkautensa esineenä oli runo ja laulu; niihin tyytyi hänen sydämensä täydellisesti, eikä hänestä mikään muu ollut sen arvoista, että sitä olisi ansainnut kokea tavottaa.

Kummallisena, ylpeänä ja kylmänä häntä pidettiin ja miesnaiseksi häntä sanottiin.

„On miehiä, jotka ovat naisekkaita“, lausui hän vastaukseksi.

„Ja Järvelän emäntä olen kuitenkin!“ sanoi hän aina lopuksi oikeutetulla itsetuntoisuudella.

II.

Oli ilta ja taaskin seiso i hän luhtinsolalla kumartuneena rintapuuta vasten, paljaat käsivarret ristissä, jotta rakennukseltaan vahva yläruumis oli niiden nojassa. Hän katseli iltaruskon hohteessa välistä sinne, välistä tänne päin, ikään kuin vaanien: alaalla olevalle järvelle ja avaraan, ympärillensä loistavaan ihmemaailmaan.

Niin pitkälle kuin nähdä voi oli kaikki hiljaista, levollista; päivän työt olivat päättyneet, elukat läävihinsä teljetyt. Ainoasti lieden kivi-pohjalla palavien puiden rätisevä ääni kuului. Maja, jolta samoin kuin kaikilta muiltakin puutui tuota ukkosen käydessä vaarallista savutorvea, oli vienon savupilven peittämänä, ikään kuin kaunistavan, värejä lauhentavan hunnun verhoamana; ja heleänpunainen valkeanvalo, joka tunkeusi ulos ovenra'osta, saattoi murtuen iltahohteen kullankeltaista värivivahdusta vastaan sekä majan että sen omistajan näyttämään ihmeen ihmalta.

Laaksosta tuli ihmisiä ylöspäin, läheten lähenemistään.

Yksi heistä kulki pitkän matkan päässä edellä muita ja heidän näkemättänsä; hän oli kum-

mallinen ilmiö, vieras koko vaatetukseltaan ja käytökseltään. Sandra piti kättänsä hetkisen silmäinsä yläpuolella voidakseen paremmin nähdä. Mitä kauemmin hän katseli, sitä varmemmaksi hän tuli siitä, että tulija oli vieras, varsin tuntematon mies.

Hänen asunsa oli tykkänään toisellaan kuin tämän seudun nuorukaisten ja vanhempainkin miesten tavallinen puku. Avara, kiiltävä musta huopahattu-reuhkana verhosi hänen päätänsä. Lyhyt, tummansininen takki, joka molemmin puolin oli koristettu kiiltävillä hopearahan muotoisilla nappeilla, oli hänen päällysvaatteenaan; sen alta näkyi avonaiset liivit, joiden aukeamasta ohut paita pilkisti esiin; liivitkin olivat varustetut kahdella rivillä pieniä hopeanappia eli hopearahoja. Liehuva punainen liina oli hänen kaulassaan. Iho-myötäiset, polvia päin kapenevat housut ja pitkävartiset, piukat saappaat päättivät hänen vaatetuksensa. Kädessä oli tulijalla alppisauva, jota hän käytti mäkeä kiivetessänsä. Kun hän kulkenut pienen männikön ympäri, joka oli hänen tiellään, tuli vahvan, leveähartijaisen miehen koko kookas vartalo näkyviin, joka ryhmyisistä ja esteellisistä kivilohkareista huolimatta rohkeasti riensi eteenpäin, vakavasti katsellen ympärillensä. Parran merkkiä ei näkynyt hänen kasvoillaan; ainoastaan ylähuulella näkyi vieno raita pieniä, mustia, hi'estä kimaltevia untuvia. Hyvän matkan päässä hänestä, eräässä tien mutkassa, näki Sandra muita ja, kuten hänen terävät silmänsä pian äkkäsivät, tutumpia miehiä.

Hän lähetti raikkaat sävelensä vierasta vastaan; ja mitä lähemmäksi tämä tuli, sitä selkeämmin voi hänen vaaniva silmänsä eroittaa leveähartijaisen, mittavan olennon, sitä virkeämmin iloitsi ja lauloi hän, ikään kuin olisi hän tervehdyslauluunsa tahtonut saada tavallista kauniimman soinnun.

Minkätähden?

Eiköhän ilta ollut viehättävän kaunis, ja eikö hän nyt laulanut samalla huvilla kuin muuten? Eikö kenkilö, jota yleisesti sanotaan laulajaksi, aina laula niin?

Tällä kertaa oli hänen laulussaan kuitenkin vähän enemmän kuin hän itse tahtoi tahi tiesi. Hänet valtasi eriskummallinen viehätys nähdessään vieraan vartalon, nähdessään millä itseluottamuksella ja hurjuudella tämä kulki eteenpäin tuntemattomassa seudussa ja ihan hänen majaan ja häntä itseä kohden.

Niin antaa satakieli häkissä suloisimpain säveltensä liidellä avaruuteen — kuka tiesi mihin? —, niin viipyy leivonen, siipiään räpyttäen, samalla paikalla korkealla ilmassa ja lähettää lirittelevät riemusävelensä ylös- ja alaspäin kuin Sandra nyt teki — siten voi ainoasti ihmisrinta, todellisen laulajan, sävelten täyttämä rinta ilmaista tunteensa, kuin Sandra nyt teki. Laulu tyhjensi koko hänen sielunsa; se oli kuni taivaasta lankeava sade, joka silmänräpäyksessä synnyttää uusia, loistavia kukkia.

Mäkeä ylöspäin kiipeävä piti yhä edelleen kirkkaat, vakavat silmänsä neitoon luotuna. Molempain toisiansa tuntemattomien välinen matka lyheni lyhenemistään, ja pian olivat he ihan lähellä toisiansa.

Vieno puna oli levinnyt Sandran kasvoille riemastuksesta ja laulun-innosta; tämäpä se juuri teki hänet niin erinomaisen viehättäväksi, jommoinein ainoastaaan hän voi olla. Hän ei liikahtanut paikaltaan, seiso i vaan juuri kuin kiinni kasvanut, kuni hyväksytty hallitsijatar kunniasijallaan eli (ehkä paremmin) kuni lintu, jonka käärmeen lumoava silmäily pysyttää paikallaan.

Tyynenä tuli vieras lähemmäksi. Mielenliikutuksen merkkiäkään ei hänessä voinut havaita, ainoastaan hyväluontoisuuden kuvan hänen kasvoissaan.

„Jumal' antakoon hyvää päivää!“ sanoi hän.

„Jumal' antakoon!“ vastasi toinen. Siinä kaikki. Sitten seurasi hetkisen hiljaisuus.

Tulija katseli seutua ympärillään.

„Onko tämä viimeinen säteri?“ kysäsi hän vihdoin.

„Ei suinkaan!“ vastasi neito. „Jos menet vielä edemmäksi, löydät taas yhden ja siten monen tunnin kuluessa toisen toisensa perästä“.

„Levähdän tässä!“ virkki vieras.

„Tulet kaukaa?“ kysyi Sandra.

„Tuolta alangolta“.

Millainen vastaus! ajatteli neito: Alanko on avara; sen kohtaa jo Unterachissa, mutta se voi

myöskin olla kaukainen vieras maa. Jälkimäistä osoitti miehen outo puku.

„Sallitko minun mennä tupaan ja kuivata itseäni valkean ääressä?“ kysyi hän.

„En ole koskaan estänyt ihmistä siitä — käy sisään!“

„Etkö pelkää minua?“

Vastaukseksi purskahti Sandra nauruun, mutta niin äänekkääseen, iloiseen ja ylpeästi uhkaavaan, että vieras oli pelästymäisillään ja seisoi silmät selällään katsellen häntä.

„Olethan yksin“, sanoi mies vihdoin, melkein hieman epävakavalla äänellä.

„Yksinensä ovat kaikki säteritytöt eivätkä pelkää, onhan totuttu siihen. Mutta tulkoonpa joku vaan liian lähelle minua“, lisäsi hän uljaasti, „niin heitän hänet alas pitkin louhikiviä, tai kannan hänet ylös syväriin partaalle ja viskaan järveen“. Mies nauroi täyttä kurkkua. Hän piti tuota puhetta kerskauksena ja naisellisen kiihokituksen ilmauksena. Hänen naurunsa harmitti neitoa.

„Koetappa pidellä minua vaikkapa vaan yhdellä sormella!“ sanoi hän pöyhkeästi, astui ihan lähelle miestä, puristi nyrkkejensä, jotta jänteret hänen käsivarsissaan pingottuivat, ja uhkasi vierasta terävin, tummin, hehkuvin silmin.

Tämä hämmästy, ja hänen lävitsensä kävi tunne, ikäänkuin olisi hän tahtonut hillitsemättä tarttua naiseen voimakkailla käsillään. Mutta hän maltti mielensä; aivoihin kohonnut veri juoksi

taas takaisin suoniinsa; hän seiso i äänetönnä paikallaan, — ja vihdo i vetäysi hän, melkein harmistuneena, mutta kuitenkin tyynesti, hieman taaksepäin ja sanoi lempeällä äänellä: „ei, ei . . . sehän ei ole tarkoitus“.

Tyttö oli vaiti. Hänenkin verensä virtasi taas takaisin sydämmeästä. Ja viho viimeinkin lausui hän: „Tahdoithan sisälle valkean luo; mene siis!“ Vieras astui sisään, otti hatun päästään ja istuutui lieden syrjälle. Hänen musta, lyhyeksi leikattu tukkansa välkkyy valkean valossa ja loisti kuni musta kuvastin. Hän perehdytti itsensä asuntoon ja näytti siltä kun ei majan omistaja vähintäkään olisi häntä koskenut. Takkinsa taskusta otti hän esille tupakkaneuvonsa ja täytti piippunsa.

Sandra käveli sinne tänne, edestakaisin. Jotakin eriskummallista tapahtui hänessä. Välistä teki hänen mielensä suuttuneena sysätä mies tulleen, välistä taas, kun näki hänen mustat silmänsä ja leveät kätensä, tykytti hänen sydämensä niin ankarasti, että olisi ollut valmis huudahtamaan: „pidähän toki vaari, ett'et kärvennä vaatteitasi tulesa!“

Hän käveli sinne tänne, piteli välistä yhtä välistä toista esinettä, suuttuneena pani hän vapisevan kätensä nyrkkiin, ja antoi taaskin petollisille tunteille nsä valla. Niin on kesyttämättömän, erämaassa kasvaneen hevosen tapana hypätä pystyyn ratsastajan edessä, joka sitä lähennee, ja ylvästeleisi kuitenkin, jos saisi tanssia sel-

lainen taakka selässä. Niin heiluu lerkku edestakaisin kummallekin puolelle, josta sen taas on pakko palata takaisin, kuitenkin hakematta muuta kuin tuota ainoata levähdyspistettä. Vihdoin, kun ei vieras vähintäkään virkannut, kysyi hän suoraan: „Eikö sinun ole nälkä tai jano? Voit saada raikasta maitoa maituhuoneesta. Tahdot kai suola ja leipää. Leipää on sellaista, jollaista ei ole muussa kuin minun säterissäni . . . tämä on minun säterini! Tiedät kai, mikä sen nimi on?“

„En“, vastasi hän tyyneästi.

Hämilleen tullen oli Sandra hetkisen ääneti. Sitten puhkesi hän puheeseen: „Kuinka olet sitten tullut tänne?“

„Tiehän johtaa tänne, ja näinhän tuvan“.

„Hm? Etkö tiedä olevasi laulajattaren luona, että säteri on minun, että vielä olen naimaton ja Järvelän omistaja?“ Tämän hän sanoi rivakkaalla, vakaalla äänellä, laski toisen kätensä kupeellensa ja katsoa tuijotti miestä silmiin, posket hehkuvina ja silmät säihkyvinä.

Liedestä lankesi valkean valo häneen, antaen muutamien osien, erittäinkin hänen verevien, vankkojen kasvojensa esiintyä hyvin omituisella tavalla, ja moni suu olisi hiljaisuudessa myöntänyt hänet „mainioksi“.

„Vielä naimaton tyttö?“ lausui vieras. „Kuinka, kuinka niin?“

Tämä oli katkera, joutava kysymys, joka suututti Sandraa.

„Se on minusta hupaista!“ vastasi hän ynseästi ja äkkinäisesti. Sitte hän tulisesti sysäsi pesäkorelon tuleen, heitti sinne muutamia paksuja, mukulaisia ja tervasia puun-oksia, jotka heti syttyivät ilmituleen ja alkoivat rätistä.

„Kuka sinä sitten olet?“ kysyi hän korkealla äänellä, taittaessaan paksunmoista oksaa polvellaan, jotta se rätisten paukahti keskeltä poikki.

Samassa silmänräpäyksessä kuului omituinen ääni. Se oli jonkinlaista joeltamista, mutta ei sellaista kuin tavallisesti saa kuulla; se kuului pikemmin siltä kuin olisi annettu siknaali eli salainen merkki. Odottamatta vastausta lieden syrjällä istuvalta, riensi Sandra tuon huudon kuullessaan majan edessä olevalle parvelle ja lauloi iloisesti ikään kuin vastaukseksi.

Tuo oli omituinen tervehdys, sievä alppilaulu, sointuva, jotta sellaista harvoin on tullut ajatelleksikaan, joka kaikui tuntureilla ylt'ympäri pannen sydämen tunteet liikkeelle.

Mies, joka istui ja poltteli lieden ääressä, tunsu sen syvimässä sydämensä pohjassa; ja vaikka hän kuinkakin väliäpitämättömästi näytti tujottavan tuleen, ei ainoakaan sävel jäänyt häneltä huomaamatta.

Iloiset tervehdyshuudot, jotka etäältä kuuluivat tulevan miehen kurkusta, ja jotka aluksi ainoasti silloin tällöin toistettiin, kuuluivat nyt yhä täysi-sointuisemmalta; tuntui kuin olisi monta ääntä selittänyt kasvavaa mieltymystensä joka kerta,

kun kuultiin laulajattaren ääni, joka nyt laulaa liverteli kuni häkissä oleva lintunen, jonka toinen on kilpataisteluun vaatinut.

Vihdoin viimeinkin kuului sauvojen kolina kiviä vasten ja kumeita askeleiden ääniä pehmeältä nurmikolta, voi erottaa hiljaista jupinaa, voimatta melulta ymmärtää selkeitä sanoja, jonka synnytti raskaiden kenkien kolina luhtin lattian yli käytäissä.

Yhtäkkiä seisoj ovella useita tarmokkaita, tuimakatseisia miehiä, silmät selällensä. Pyssyn piiput loistivat heidän käsissään, ja huomattessaan vieraan tarttuivat he aseisiinsa, ikäänkuin laukais-taksensa.

Ainoastaan silmänräpäyksen seisoivat he sillä tavoin.

Lieden reunalla istuva ei liikahtanut. Selkä seinää vasten nojautuneena ja jalat suorana eteenpäin istui hän siinä, kuten olisi hän ollut säterin isäntä itse, ja puhalteli suurimmalla tyyneydellä savupilviänsä.

Tuimat, jäykät miehet menivät vakavin, ta-saisin askelin liettä vastapäätä olevaan nurkkaan ja vaihtoivat äkkiä keskenään muutamia, kuulu-mattomia sanoja. Mutta pyssynsä panivat he pois.

„Onko sinun vielä pitkällekin käytävä?“ lausui vihdoin yksi miehistä lieden ääressä ole-valle vieraalle, juurikuin olisi tahtonut sanoa: „Me-ne tiehesi täältä!“

„Ei“, sanoi tämä sävyisästi. „Jään tänne“.

Tämä levollinen, varma vastaus saattoi heidät hieman hämilleen. Ainoastaan epäselvä sorina kuului heidän keskensä.

„Luuletko ett'ei sinua voida estää siitä?“ huudahti harmistuneena toinen heistä — syväarpinen vähäläntä mies, tarttuen pyssyinsä piippuun ikäänkuin aikoen syöstä vieraan päälle pyssynperällä häntä kurittaakseen.

„Eikä voida!“ kiljasi vieras nuorukainen, joka jo oli hypähtänyt paikaltaan ja nyt seiso i ja heilutti rautapäistä alppisauvaansa molemmin käsin.

„Asetonta ette ammu, sillä ettehan sentään ole ilkimyksiä. Ja jos olette salametsästäjiä, niin ampukaa minun puolestani vaikka joka otus; mutta minua ei koske kukaan, muuten — — —!“

Tämä rohkea esiintyminen kolmea vastustajaa vastaan oli uhkavaa, arvokasta ja samassa mielyttävää.

Raivokkaasti huutaen „mitä?“ oli äsken mainittu syöksymäisillään nuorukaisen kimppuun ja astui jo muutaman askelen eteenpäin, kun Sandra, joka oli jäänyt luhtinsolalle ja sieltä nähnyt kaikki, juosta lensi huoneeseen.

„Seis!“ kiljasi hän, „ei mitään melua!“ Kädet hajaallaan syöksyi hän suuttuneiden väliin.

„Sinä panet pois sauvasi!“ käski hän vierasta. „Ja te olette alallanne! Täällä olen minä isäntä!“

Näin lausuen otti hän sauvan vieraalta, joka siten jäi turvatta; toiset vetäysivät taas takaisin nurkkaan.

„Rohkea kuni korppikotka“, sanoi hän itseksseen nuorukaisesta, kuitenkin ääneensä ilmoittamatta mitä mieltä. Vieraan seisossa tuossa, rohkeana, kookkaana ja hartevana toisia vastassa, oli Sandra hänessä nähnyt oikean todellisen miehen esikuvan.

Mutta hänkin oli siinä kookkaana vartaloltaan „isäntänä“ tuvassaan. Hän kiirehti sanomaan toisille, että tuntematon oli varsin vieras henkilö, joka ei tehnyt kenellekään vähintäkään ki usaa ja vihdoin rauhoittuvat miehet.

He vetivät nurkasta esille raskaan pöydän, päästivät penkin alas seinästä, johon se oli sara-noilla ja ha'oilla kiinnitetty; hakkuupölkky ja eräs toinen tukki oli myöskin saatavissa; sitten asetuttiin pöydän ympärille.

„Firmi Freihofer on nimeni“, sanoi vieras, jota toiset pian puhuttelivat, „olen tuolta alangoilta, jossa Tonava juoksee; olen katselemassa seutua, josta paraat säterilehmät tulevat, ja palaan pian takaisin kotiani“.

Yhden metsästäjän ruokalaukusta otettiin pian esille jonkinlaisella kirsimarja-viinillä täytetty pullo; tupakkaa tarjottiin ympäri ja pian olivat miehet ystävällisessä keskustelussa. Firmi otti lähimpänä seisovan pyssyn, tarkasti sen hanaa, perää, peränkaulaa ja piippua; sitten tarttui hän siihen ainoastaan kahdella sormella, peukalolla ja etusormella, työnsi pyssyn eteenpäin, perä pitkin lattiaa, jotta oikea käsivarsi lopuksi oli ihan suorassa ja alkoi siten kohottaa tuota raskasta aset-

ta, kunnes se tuli samaan korkeuteen käsivarren kanssa, kuni olisi se ollut tämän jatkona. Hän ei virkannut sanakaan; näytti siltä kuin olisi hän tahtonut määrätä pyssyn arvon sen painon mukaan. Hän piti sitä hetkisen vähääkään vapise-matta. Vihdoin antoi hän sen verkalleen, hyvin verkalleen painua laattiaa vasten, jotta tuskin pien-täkään ääntä kuului, kun perä taas kohtasi lat-tia-laudan.

Toiset istuivat hengittämättä ja ihmetellen. Vaitiolon keskeytti kuitenkin eräs, joka sanoi: „Hm? Ovatko kaikki pojat Tonavan varrella tuol-laisia? Kelpo kansaa!“

„Kumminkin monta“, vastasi Firmi ja oli juuri tarttumaisillaan pöydän jalkaan, koettaak-seen, eikö jaksaisi nostaa koko pöytää yhdellä kädellä jalasta. Mutta samassa silmänräpäyksessä koki tuuheapartainen mies, joka äsken oli ollut syöksymäisillään vieraan päälle, tehdä saman näyt-teen pyssyllä kuin Firmi. Mutta hän ei ehtinyt kohottaa sitä korkeammalle kuin puolimatkaan, ennenkuin raskas perä kumealla kolinalla putosi lattiaan, jotta koko huone kajahti.

Lattian alla oli osa karjahuoneustoa.

Samassa kun tuo kumiseva isku niin odotta-mattomasti kohtasi lattiaa, ravistivat eläimetitseään lattian alla ja kellolehmän kello sekä koko jouk-ko pienempiä kilkkuja kilisi ja kalisi pitkän ajan jälkeen päin.

„Mikä nimesi oli?“ toisti yksi metsästäjistä, oikein pannakseen sen mieleensä.

„Odota, niin kirjoitan sen sinulle“, lausui vieras, haki liitupalasen liivinsä taskusta ja kirjoitti samalla etusormella ja peukalolla, joilla oli pysyn nostanut, sievästi: Firmi Freihofer.

Kaikki katselivat somaa, valkoista nimikirjoitusta.

„Välitätkö siitä, mitä teen pöydälle?“ sanoi Firmi, kääntyen Sandraan, joka seiso i pöydän ääressä.

„En ensinkään!“ vastasi tämä äkkiä ja pöyhkeästi, koska hän luuli vieraan panevan jotakin arvoa sille paikalle, johon oli nimensä kirjoittanut.

Tuskin oli säterityttö sanonut tämän, ennenkuin Firmi nousi paikaltaan, kohotti nyrkkinsä voimakkaasen lyöntiin ja antoi sen pudota; kappale laudasta, juuri se kulma, jossa hänen nimensä oli, irtautui aika rätinällä ja putosi lattialle.

„No niin“, lausui vieras, kumartuessaan ottamaan kappaletta ylös, „nyt voi kuka vaan tahtoo pitää nimeni tallella!“

Äkkiä ja ikään kuin ehdottomasti tarttui Sandra siihen.

Hänen sitä silmäillessään olivat toiset nousseet ylös; puheltiin vilkkaasti ja valittiin eri pöydän-kulmia.

„Top tykkänään!“ sanoi Sandra, „kuka voi päivässä tehdä minulle uuden pöydänkannen?“

„Sen teen minä!“ huusi yksi.

„Vai niin, Seppi, nyt saatte minun puolestani hakata koko kannen kappaleiksi“, sanoi Sandra.

Nytkös alettiin paukutella pöytää nyrkeillä, jotta koko rakennus kaikui ja lattia tärisi. Toiset tekivät samoin kuin vieras oli tehnyt, mutta kumisevat pöydänkulmat pysyivät paikallaan ja rytisivät ainoastaan silloin tällöin.

Eläimiä, jotka melusivat ja ammoivat lattian alla, ei muistettu. Uuden voimakkaan iskun jälkeen kuultiin kuitenkin toinenkin kumea jytinä. Eläimet potkivat läävässä ja kellurin kellosta kuului heleä ääni — läävän ovi, joka oli majan oven vastaisella puolella, oli auennut.

Sandra ymmärsi, mistä kumea ääni tuli, juoksi tuvan ovelle, ikään kuin puoliuneksivasta tilasta täyteen tuntoonsa heränneenä; ennenkuin ehti kääntyä takaisin, näki hän jotakin vaaleanharmaata, joka hyppien pötki eteenpäin — yksi elukoista oli raastanut itsensä irti seimestä ja juoksenteli nyt hurjana ympäri, voi hullunkurisesti sinne tänne juostessaan tulla syvärin partaalle, voi murtaa jalkansa kivilohkareiden välissä tai joutua mihin muuhun onnettomuuteen hyvänsä.

Melukohtausten tuvassa kestäessä oli iltarusko tykkänään hävinnyt ja laskenut alas. Tähdet tuikkivat kirkkaina, suurina tummansinisellä, äärettömällä taivaalla, joka vasta täällä näkyy kaa-reutuvan oikein majesteetillisenä. Ihmeelliset tunturihuiput ja loppumattomat, soikeat, puoliksi varjossa olevat vuorenselänteet eivät kaukaisimmasakaan etäisyydessä ulottuneet siihen. — Tämän yksinäisyyden korkeuden synnyttämä väristys valtaa ehdottomasti ihmisen koko olennon.

III.

Koko seutu alaalla oli kuni syvyyteen uponnut eikä enää näyttänyt olevan olemassakaan; ainoastaan vieno tuulihenki tulla suhisi viileästä onkalosta, ja yksinäisiä, suunnattoman korkeita tunturihuippuja kohosi etäisyydessä hautakivien kaltaisina kuolleesta maailmasta.

Valtavan Watzmanin-huipun yläpuolella näkyi etäällä valkea viiva, joka antoi lumelle ja ikuiselle jälle harmaanvaalean värivivahduksen. Kuu oli nousemaisillaan — vielä hetkinen, ja sen loistavan, ympyriäisen pinnan ylä reunus pistihe esiin muuttaen tuon valkean viivan sulaavan hopean karvaiseksi hohteeksi.

Metsästäjät eli salakytät jupisivat keskenään, ettei kuutamo olisi heille sovelias, ja yks' kaks' olivat he matkalla. He eivät välittäneet mitä Sandralla oli tekeillä, ei myöskään vetänyt vieras enää heidän huomiotansa puoleensa; silmänräpäyksessä, varmaankin nousevan kuun takia, olivat he kadonneet lähimmän tunturireunan pensaitten ja sanajalkain taakse.

Sandra ja Firmi olivat taaskin kahden kesken.

Mutta nyt ei Sandra ollenkaan ajatellut häntä, vaan juoksenteli kuni eksyksissä oleva ympäri nurmikkoa, hakein eläintä ja kokein saada sitä kiinni. Mutta tämä tuli yhä pelästyneemmäksi ja rajuksi joka nä'ystä, minkä kuu, toisinaan pilvien peittämänä, välistä loihti esiin kummallisessa valossa, välistä taas muodosti toisen-

laiseksi. Tätä ei eksyneen eläimen silmät voineet kärsiä.

Se oli vuoden vanha sonni. Potkien ja painaen päänsä ja niskansa alas, pötki se käpälämäkeen pitkin ryhmyistä, jyrkkää rinnettä, jossa yksityisiä, teräviä louhikiviä kohousi. Se puski ja pieksi ilmaa sarvillaan, selvästi ajaen takaa tyhjää varjokuvaa. Jos Sandra ehtisi juosta eläimen rinnalle ja sivulta päin tarttua sen toiseen sarveen, voisi hänen, samassa mainiten sen nimeä, onnistua rauhoittaa se. Yht'äkkiä lensi hän sinne ja tarttui eläimen sarveen! Mutta väkevälle, rajulle sonnille oli hän ainoastaan keveä kuorma, jonka se veti mukanaan; eläin syöksyi syväriäpäin. — Sandra hellitti sarvesta, — ei voinut muuta — mutta ei samassa silmänräpäyksessä kaatunutkaan maahan, vaan miehen voimakkaisin käsivarsiin. Firmi oli tarttunut hänen lanteihinsa; hän oli rientänyt Sandran perästä tuossa vaarassa ja saanut kiinni häneen, ennenkuin tämä ehti kaatua maahan.

Nuori sonni oli syöksynyt alas. Säterityttö seiso ylhäällä tasaisella maalla. Mutta niin kiihtynyt hän oli, niin vastahakoinen ja ynseä kokeissaan hillitä tunteitansa Firmin suhteen, että heti sanoi: „Olisit antanut minun olla — olisin kyllä pidättänyt sen!“

„Täytyy kai uskoa tuo sitten!“ lausui Firmi tyynesti.

„Mikä arvo“; mietti tyttö itsekseen, „oli oikeastaan eläimellä tässä silmänräpäyksessä; olihan se

hänen, eikä yhdelläkään ihmisellä paitsi säterin omistajalla, Järvelän naimattomalla neidolla, ollut siitä mitään vahinkoa!“

Mutta nyt kuului sonnin ammova ääni; se oli tuskan huuto. Jotakin oli eläimelle tapahtunut! Se oli pudonnut jonkinlaiseen syväriin eii pieneen teräväsyrjästen louhien täyttämään laaksoon; ja kuun valossa, joka taas hetkeksi kirkkaasti ja laajalta valaisi seudun, havaitsi Sandra sen syvällä allansa. Tarkasti katseltuansa, voi hän kumminkin puoleksi selittää eläimen, kun se seisoi paikallaan ikään kuin kytkettynä. Se ammoi hirveästi. Luultavasti oli se jollakin tavoin loukannut itsensä tai joutunut kiinni kivien väliin.

Sandra piti kuitenkin eläimestä, hän oli kantanutkin sitä, sen pienenä ollessa; hän hoiti sitä ja antoi sille suolaa ja leipää kädestään; olipa hänellä vielä tapana välistä maata kasvot eläimen sarvien välissä, kun se lekotteli varjossa tahi auringon-paisteessa. Kerran, kun hän oli pitänyt kiinni eläimen kaulasta ja hiljaa kutittanut sitä, oli hän nukkunut nurmikolle pää sen niskalla; eläin oli hiljaa kuin uskollinen koira, kunnes Sandra taas pitkän ajan kuluttua heräsi.

Hän oli aluksi uhkamielisesti ja itsepintaisesti arvellut, ett'ei hän vähintäkään välittäisi eläimestä — nyt saattoi se hänet kuitenkin hyvin hämille; sen mylviminen ja valitushuudot tunkivat syvälle hänen sydämeensä.

Hän huusi sitä nimeltä, houkutteli sitä kaikilla tavallisilla keinoillaan. Vaikeroiva mylvi-

minen, jonkinlainen eriskummallinen kiljuna aina samalta taholta oli eläimen vastaus.

Sandra seiso i miettien; hänen rintansa kohoilivat ankarasti, ja hän havaitsi nyt, että hänen pitäisi pyytää apua mieheltä. Ei sentään — hän pani kätensä kupeellensa ja sanoi itsekseen valitushuutojen taukoamatta tunkeissa hänen sydämeensä: „Järvelän Sandra voi panna altiiksi mitä hänellä on, vaan ei mitä hän on“.

Firmi ei sanonut sanaakaan; hän näki tytön seisovan edessään jäykkänä eikä ollut ollenkaan huolivinaan tästä, ei myöskään hiehosta. Sitte meni hän eteenpäin, konttasi ja kapusi verkalleen ja varovasti syvärin reunaa alaspäin — vihdoin oli hän kadonnut sen alapuolelle, ainoastaan oksien rikkipolkemisesta syntyviä rätiseviä ääniä kuului vielä; pian kuuluivat ne yhä edempää ja heikommasti. Äkkiä jymähti taas kuin raskas kivi olisi pudonnut; jokin vier i ankarasti tömisten ja kerran toisensa perästä kajahdellen alas syvyyteen, hypähti vieläkin kerran kovasti jyrähtäen ja kumeasti kaikuen — sitten oli kaikki hiljaista — ihan hiljaista.

Yht'äkkiä virtasi kaikki Sandran veri sydämeen, ja samassa tuntui hänestä kuin olisi se tahatonut tunkeutua ulos hänen silmistään ja päästään. Tuskin tiesi tyttö, mitä teki; hän päästi läpitunkevan huudon, jonka kaiku huikeasti ja surkeasti, mutta kuitenkin soinnukkaasti ja täyteliäästi toisti yön hiljaisuudessa.

Ei vastausta. Syvyydestä ei kuulunut pienintäkään ääntä.

Mitä kauhistavimmat ajatukset vihloivat hänen sydäntänsä ja aivojansa.

Vielä kerran kajahti hänen äänensä, kau'emmin, vieläkin huikeammasti.

Hieho päästi taas mylvinän.

Kolmannen kerran kuului huuto, sitten kummallisen hullunkurinen ja kuitenkin vähän alakuloinen, mutta ihmeellisen somasointuinen jolina, elähyttävä, sydämen syvyydestä tuleva ja sydämeen tunkeuva sävelvaihto.

Odotettuansa ainoastaan silmänräpäyksen ja kuunneltuaan oman äänensä kaikua, kuuli hän huudon tunkeuvan ylös syvyydestä.

Firmi eli! Hän lauloi mitä rinnasta lähti ja niin äänekkäästi kuin vuorenhaltija. Sandrasta tuntui kuni olisi se ollut vuorikuningas itse, joka oli antanut mahtavan äänensä kuulua tunturien sisustasta. Mutta nyt oli hän vaiti, ikään kuin olisi hän yht'äkkiä tuntenut olevansa syypää johonkin pahuuteen, ja kuunteli nyt ainoasti. Vähän väliä kuuli hän Firmin vuorotellen joeltavan, hyräilevän, rallittavan ja laulavan, ja joka kerta oli ääni lähempänä. Kuinka hyvältä ja äänekkäältä se sentään kuului Sandran mielestä! Hän vaipui melkein voimattomana ruohostoon ja kohotti yläruumiinsa yli kallionreunan, nähdäkseen — sitten meni hän eteenpäin kappaleen matkaa, tarttuen kiviin ja puiden oksiin tuolla öisellä, epävarmalla polulla — ja taas räätisivät oksat, lähem-

pänä ja taaskin lähempänä; mylvivän hiehonkin ääni läheni lähenemistään — jo näki hän kuun valossa jotakin, joka tuli ylöspäin, lähestyi pienen matkan kerrallaan, pysähtyi taaskin. Kuutamon valaisema kallion lohkarie sattui nyt tulemaan ylöskiipeävää vastaan, ja nyt näki Sandra sekä varjosta että todellisuudessa, kuinka Firmi tuovatsan alta valkoinen, mutta selästä tummanviivainen hieho yläpuolellaan hiljalleen kulki eteenpäin, kuinka hän kantoi eläintä ja koko sen paino käsillään nosti sitä ylöspäin — lakkaamatta ylöspäin, vaivaloisesti, mutta varmasti. Vihdoin oli hän ehtinyt melkein reunalle asti, jotta hän taas onnellisesti voi laskea kuormansa alas. Silloin tarttui hän voimakkaasti eläintä valkosen vatsan alle ja nosti ylös hiehon, joka ontui ja töin tuskin voi pysyä jaloillaan, koska nämä olivat haavoittuneet, kiviä kun oli eläimen päälle vierinyt. Ja siinä seisoi se nyt Sandran vieressä, joka oli koko mitassaan noussut ylös — seisoi elävänä hänen edessään samoin kuin mieskin.

Kukaan muu ei olisi tätä tehnyt. Kukaan muu ei olisi voinut tehdä sitä. Sandra olisi ehkä ollut pakotettu koko päivän kuulemaan eläimen heikenemistään heikenevää ääntä, kunnes se vihdoin olisi heittänyt henkensä.

Nyt hän meni vaikeroivan eläimen luo, tarttui sen kaulaan, juuri kuin olisi hieho ollut oma ylistettävä pelastajansa. Sitten kumartui hän sen jalkoja kohden, piteli niitä ja tarkasti veriset naarmut, juoksi kaivolle ja varusti itsensä kaikellai-

silla tarvittavilla aineilla. Sillä välin päätti Firmi rakkauden työnsä — ennenkuin Sandra oli palannut, oli eläin taas kytkettynä ensimmäisessä hinkalossa lähinnä läävän ovea.

Hän kai tunsu itsessään, että hänellä oli jonkinlainen velvollisuus, sillä hänen kauttansahan oli hakkaaminen ja paukuttaminen tuvasta alkanut.

Mutta hän tahtoi myöskin näyttää miehuutensa sen itsensä tähden. Oliko säterin omistajatar ollut kylläksi ihana ja viehättävä pakottamaan häntä kaikkeen tähän, siitä hän ei tahtonut tehdä selvää itselleen; hänen sisässään oli aina jotakin, joka esti häntä tai teki hänet vastahakoiseksi.

„Hän on sentään säterityttö ylängöltä ja minä olen alankomaalta, jossa Tonava virtailee suunnattoman tasangon läpi“, mietti Firmi itsekseen.

Ruoho ja sammal oli jo niin märkää ja kosteista, ett'ei siihen enää voinut asettua. Hän meni majaa päin, astui luhtin solalle ja istui pienelle penkille, joka oli seinän vieressä. Mutta hiki alkoi pian viluttaa häntä. Hän meni sisään, astui liedelle ja hakata naputteli kyteviä puita, jotta ne syttyivät ilmi tuleen ja paloivat ratisten, sitten lämmitteli ja kuivasi hän itseään.

„Nyt voi hän jo kyllä tulla toimeen yksin“, sanoi hän itsekseen. „Kaikki muu on hänen ansiensa. Ymmärtää sen kyllä. Ja jos hän haluaa minun apuani, niin huutakoon minua“.

Havaitessaan voita, leipää ja suolaa olevan lähellä, kävi hän niihin käsiksi. „Leipä on var-

maankin hänen omasta viljastaan“, mielti hän itsekseen, kun se hänestä oli kehuttavan hyvää.

Säterin emäntä oli näkyvissä. Näytti siltä kuin ei olisi hän tahtonut nähdä Firmiä. Vai oli-ko hänellä todellakin niin paljo tehtävää? Välistä oli alangon nuorukainen hänestä paha henki, välistä taas joku, jonka hän jo kauan oli tuntenut tai josta oli kuullut puhuttavan. Mutta mikähän se oli vieraassa, joka ensi hetkestä asti kuin Sandra hänet näki, ei sallinut tytön luopua hänestä — joka aina veti hänet takaisin, kun hän tahtoi jättää hänet tai todellakin väisti häntä — joka täydellisesti teki vieraan isännäksi majassa?

Pyssyn laukaus, joka pamahti, saattoi Sandran täydelliseen itsetietoisuuteen tilastaan. Sametsästäjät olivat toimessaan. Hänellä ei ollut mitään syytä välittää heidän salaisesta työstään, kun ei hän tohtinut ilmi antaa heitä ja kun he tuhansin tavoin voivat tehdä hänelle haittaa säterissä ja Järvelässä, jollei hän antaisi sen tapahtua, jota ei ammoisista ajoista asti ole voitu estää uudistumasta.

Firmikin kuuli laukauksen ja arvasi heti mikä laukaus se oli.

Vasta myöhään astui Sandra ovesta huoneeseen ja tuli sitten aikojansa myöten lieden luo.

Molemmat olivat vaiti silmänräpäyksen. Firmi katsoi vuoroin tuleen, vuoroin eteensä.

„Minä en vielä ole sanonut sinulle „kiitoksia“, alkoi tyttö.

„Ei mitään kiittämistä!“ oli Firmin lyhyt vastaus, ikään kuin olisi hän ottanut lattialle pudonneen liinaseen ylös. Hän ei tahtonut mitään, häntä ei harmittanut, ettei Sandra ennen ollut häntä kiittänyt; hän oli muuttumatta samallinen. Ja kumminkin olisi Sandra tahtonut nähdä hänet toisellaan.

„Miten mietit?“ jatkoi neito vihdoin. „On levolle menon aika: missä ai'ot nukkua?“

„Täällä“, vastasi vieras lyhyesti.

„Etkö tiedä ett'ei meillä yksikään tyttö sallimiehen jäädä yöksi säteriin, jos hän itse on siellä?“

„En, sitä en tietänyt“.

„Hän voi antaa miehelle vuoteensa, mutta siinä tapauksessa täytyy hänen itse mennä naapurisiin, voidakseen näyttää missä on yötä ollut“

„Kuinka pitkä on seuraavaan säteriin?“

„Tunnin matka“.

„Menen sinne“.

„Siellä ei kukaan enää laske sinua sisälle — mutta minun“.

„Jään tänne“.

„Metsästäjät voisivat tulla, ja jos löytävät sinut, ei sinua auta huuto eikä rukoukset. Vieraan, jonka löytävät säterituvasta naimattoman luona, täytyy siitä saada sakkoa“.

„Siinä tapauksessa menen järvelle“.

He olivat minuutin verran vaiti, sitten alkoi vieras valmistaida lähtöön.

„Viivy vielä hetkinen!“ virkki Sandra vihdoin, „metsästäjät ovat vielä kaukana“.

Hän ei vastannut sanaakaan tähän. Vaiti ol-
len taukosi hän kapineitaan tukuttamasta; tuo työ
ei sitä paitsi ollut käynyt erittäin nopeasti hänel-
tä. Hän katsoi pitkällä, terävällä silmäyksellä
Sandraa silmiin.

Tuli leimusi juuri, ja silmäys tuli sitä enem-
män läpituokevaksi.

Kauan ei Sandra sitä kestänyt.

Hän kääntyi pois päin, juuri kuin olisi hän
yht'äkkiä muistanut jotakin, ja riensi ulos majasta.

IV.

Pitkäksi aikaa jätti Sandra nuorukaisen
yksin.

Tämä oli kerran kuulevinaan jotakin kahinaa
luhtista, mutta neito ei tullut.

Jokin kärppä ehkä juoksi lattian ylitse.
Lieden vieressä tuli Firmin liian lämmin ja ikävä;
mutta olihan yö viehättävän ihana, täysi kuu kun
kirikkaasti loisti taivaalla ja tuo kummallinen
valonhohde kun kimelsi ympäri seutua. Järvi
hohti hopealta ja näytti välistä kiiltävältä kuvas-
timelta, välistä säihkyvältä kopeasillalta.

Firmi meni ulos solalle. Sandraa hän ei
hakenut — ja kuitenkin huomautti hän itseään,
aivan kuin olisi häntä etsinyt, ett'eihän tyttö ollut
siellä. — Hän tahtoi odottaa tätä, sanoakseen
„hyvää yötä“ ja istui seinällä olevalle penkille.

Kuutammo lankesi suoraan hänen kasvoilleensa ja yli koko hänen ruumiinsa.

Tuokion istui hän siinä ajatuksiinsa vaipuneena. Kuinka toiselta maailmalta sentään näytti täällä yläällä kuin tuolla alalla tasangolla; ja järvi, kuinka suuri oli ero sen ja juoksevan joen välillä! Ja Sandra sitten... mitä siitä, jos hän rakasti tätä tai tämä häntä... „Liisi Waldhuber on morsiameni... sanonko sen?“

Nyt kuuli hän jonkun laulavan etäällä ja kuitenkin niin lähellä. Sandra oli välttämättömästi jossakin majan läheisyydessä. Laulajatar lauloi niin suloisesti, niin viehättävän suloisesti tässä taivaasta tulvailevassa kuuvalossa, tässä yön hiljaisessa, kaikki nukuttavassa yksinäisyydessä, jossa hiljaa eteenpäin liitelevä tuulenleyhkä näytti ainoalta, missä vielä oli henki; hän lauloi, jotta nuorukaisen sydän suli, jotta hän olisi voinut panna kätensä laulajattaren kaulan ympärille, suudella häntä ja lausua hänelle tuhannet kiitokset siitä, että oli saanut kuulla moisen laulun.

Niin hellä, niin tunnehikas ja sitten taas niin ilokas oli hänen laulunsa, että tuo muuten järkevä nuori mies töin tuskin voi hillitä näitä riehuvia tunteita, jotka tässä ihmemaailmassa ja tänä ihmeellisenä yönä kuohuivat hänen sydämessään.

Tuon tuostakin laski hän rinnastaan täyteitä riemusäveleitä, ja vuoret toistivat hänen laulunsa toisilleen, ikäänkuin olisi se heitä huvittanut, ikäänkuin eivät koskaan olisi voineet kyläksensä kuulla ja kertoilla sitä.

Firmikin olisi kernaasti laulanut hänelle vuorostaan, mutta ääni pysähtyi hänen kurkuunsa, ja mitä olisikaan hänen sävelensä Sandran sävelten rinnalla? Tuskin oli tämä vaiennut, ennenkuin taaskin pyssynlaukaus pamahti. Ääni tuli kaukaisesta etäisyydestä, mutta kuului kimminkin.

Sandra tuli nurmikon yli kuutamossa ja riensi majaa kohden. Silloin havaitsi hän Firmin seinän vieressä kuun valossa. Edellinen pysähtyi, jälkimäinen nousi paikaltaan. Heidän katensä koskivat ehdottomasti toisiinsa. Tyttö vävähti, mutta maltti heti mielensä ja lausui: „Tahdon vielä kerran kiittää sinua sekä minulle että eläimelle osoittamastasi avusta“. Ja samassa olivat he jo tarttuneet toisiensa käteen. Samalla kertaa tunsivat molemmat, etteivät heidän sormensa pusertaneet niin lujasti ja varmasti kuin aina muuten.

„Ja mitenkä tahdot osottaa minulle kiitollisuuttasi?“ kysyi vieras vetäytyen vähäsen penkkiä päin. Impi istuutui heti, kuten olisi hän ollut varsin pakoton, levollinen.

„Kuinka?“ kysyi Firmi taas.

„Tahdon muistaa sinua, kun olet poissa“.

„Ja jos tulen takaisin? Tai jollen koskaan palaa?“

„Et koskaan? Ei niin!“ huudahti neito tarttuen häneen, ikäänkuin estääkseen häntä menemästä. Mutta Firmi antoi myöden helpommin kuin tarpeellista oli, ja nyt oli hänen käsi-

vartensa neitosen kaulan ympärillä ja tämän huulilla suudelman niin sydämellinen kuin olisi se ollut viimeinen koko elämässä eikä voisi kestää kyllin kauan tulevaisuudessa.

Sandra säpsähti ylös. „Nyt lähdet!“ sanoi hän vakavasti.

„Lähden!“ virkki vieras, menikin heti alppisauvaansa ottamaan ja astui taas ulos.

Silmänräpäyksen seisoivat he ääneti vasten toisiansa.

„Istu vielä hetkiseksi!“ lausui Sandra hempeämmin.

„Tiedätkö“, kysäsi Firmi, „mitä annat minulle muistoksi? — — — Laula vielä kerta niin, kuin lauloit, kun olin tuolla syvyudessa; laula vielä kerran niin — — niin — niin“; — hän ei keksinyt oikeata sanaa — „en koskaan elämässäni unohda sitä!“

Tyttö istui taas penkille kuutamoon ja jätti niin paljon tilaa, että nuorukainen voi istua hänen vieressään. Nyt alkoi hän laulaa — laulaa — niin että kallisti päänsä taaksepäin, kunnes se koski nuorukaisen olkaa. Tämä tahtoi käyttää tuota silminnähtävää suosiota hyväksensä ja omasta tahdostaan äkkiä laskea kätensä hänen ympärillensä; silloin vetäysi tyttö pois, viuhtoen käsillään ilmaa; hän koetti lyödä jotakin. Samassa kuuli Firmi jotain suhinaa ja surinaa — havaitsi että se oli mehiläinen ja lyödä napautti tuota lentävää pistettä.

Hän sai mehiläisen kiinni.

„Polje se kuolijaaksi, se pistää sinua!“ huusi Sandra.

„Eikä“, vastasi mies; „se on myöhästynyt, eksynyt mehiläisparka; olisihan tuo oikein synti. Mehiläispesä on tässä yläällä; panen sen sinne; se löytää siellä vanhan paikkansa ja tekee huomenna taas työtä innolla.“

Sanottu, tehty: varovasti tarttui hän pikku mehiläisen siipiin ja otti sen siten toisesta kädestään toiseen.

„Sillä on keltaisia mesikakkuja; se on tehnyt ahkerasti työtä ja nyt on sillä raskas taakka“, huomautti hän, nousten viemään sitä pesään, joka oli etukatoksen alla.

Äänetönnä katseli Sandra tätä.

Mutta sitten näytti hänen, jonkin pelon valtaamana, tahtovan poistua nuorukaisen luota. Tämä palasi kuun valaisemalle penkille, neito asettui portaiden ääreen, osaksi ensimmäiselle astimelle, vasten rintavarustusta. Hän ei virkannut mitään, vaan laului, laului, jotta nuorukainen luuli kohoavansa majasta suoraa tietä taivaaseen tai tähtien enkeleinä liitelevän alas ja kadehtien kuuntelevan noita sulosäveleitä.

Sandra oli usein laulanut, mutta niinkuin nyt — ei milloinkaan!

Välistä vävähtivät nuorukaisen hermot, vetäyivät hänen sormensa kuumeentapaisesti yhteen, ikäänkuin olisi hän tahtonut tarttua tyttöön ja voimallaan vallata hänet mutta taas häpesi hän

sydämessään ja mietti miehen lujudella ja levollisuudella: parempi on, miten onkin.

Tuota vaihtelevaa, sanatonta ja kuitenkin äänekästä leikkiä kesti hetken aikaa. Se tuntui molemmista lyhyeltä. Niin ei kuitenkaan ollut.

Kuten asian laita usein on vuoriseudussa, oli, vaikka kuutaivaalla kumotti, pimeä kaukaisten vuorien reunalla ja yht'äkkiä leimahti salama kautta avaruuden. Hajanaiset, lentelevät, harmaat pilvenhattarat yhtyivät yhtymistään.

Hiljaisuus oli syntynyt, sanat ja säveleet soimasta tau'onneet.

„Tulee pian raju-ilma“, puhkesi tyttö puhumaan.

„Sitten täytyy minun lähteä“, lausui Firmi pahoilla mielin ja samassa surullisesti.

„Järven ylitse!“

„Olen itse soutanut tälle puolelle ja ottanut veneen vastaisella puolella asuvalta kalastajalta. Minun täytyy lähteä viemään se takaisin.“

Samallinen huuto, kuin Firmin illalla majaan tultua, kuului. Se oli metsästäjään tulomerkki.

„Jumala sinua auttakoon!“ virkki Sandra äkkiä. „Järvi on avara ja ennenkuin ehdit toiselle puolelle, on myrsky sinut saavuttanut!“

„Jumala sinua suojelkoon!“ vastasi vieras. „Näen metsästäjään tulevan. Sano minulle vielä yksi asia — eikö sinulla ole sulhasta?“

Sandra nousi seisoalle koko mitassaan. „Ei yksikään ihminen koko avarassa maailmassa voi sanoa, että hänellä on oikeus sellaiseen ni-

meen!“ lausui hän varmalla, vakavalla äänellä. Sitten lisäsi hän: „Järvelän Sandra on vapaa ja pysyykin vapaana koko ikänsä!“

Taas loisti ukontuli, ja yhä lukuisammin kokoontuivat tummat pilvet kuun eteen, joka alkoi pimenemistään pimetä.

Firmi puristi Sandran kättä — hän tahtoi vielä kerran syleillä häntä — tyttö esteli häntä siitä — silloin ponnisti nuorukainen kaiken voimansa, ja kuni raudan ympäröimänä täytyi tytön pysyä paikallaan, — sitten riensi nuorukainen pois!

Sandra jäi luhtineolalle ja seisoi siinä taas käsipuuta vasten nojautuneena, hän lauloi samaten kuin oli laulanut vieraan tullessa — — — mutta samaan jatkoon lauloi hän sen viehättävän pätkän, jota Firmi oli pyytänyt, lauloi sen tuolla mieltä hämmentävällä, hurmaavalla, vimmaavalla tavalla, joka herätti samalla kertaa tuskallisia ja autuaallisia tunteita.

Hän näki nuorukaisen seisovan pienen viidakon rinteellä. Salama leimahti.

Hän lauloi niin kau'an kuin vaan voi, kunnes oli hengästymäisillään.

Heikonpuolinen ukkosen jyrähdys kuului.

Sandra meni nopeasti majaan ja sammutti tulen. Se ei näet saanut vetää salamannuolta sisään. Sitten kuuli hän heikon jolinan siltä puolen, jota nuorukainen oli astunut alas.

Vielä kerran kaikui loppu ja viimeinen rallitus neidon mielilaulusta.

Kaikki oli hiljaista, ei mitään kuulunut enää.

Sandra sulki majan.

Ulkona alkoi ukkonen jyristä ja valkeitten salaman leimauksien jälkeen seurasi punasia, kärjekkäitä ukontulia.

Alkoi subista ja kahista.

Se oli tuo kummallinen tuuli lyhyine, äkkinäisine puuskauksineen, joka järviseuilla useasti syntyy silmänräpäyksessä, jonka edellä monasti näkyy ainoastaan pieni pilvi, mutta joka minuutissa ajaa äärettömiä pilvijoukkoja yli seudun ja painaa ne alaspäin suuren seinän tapaiseksi. Pian humisi ja myrskysi, ja ukkonen jymisi.

Raju-ilma oli alkanut, tehden tuhojansa vaikeoivassa ja rytisevässä metsässä, tunturit kajahuttelivat kamottavasti tuota ääntä, ja ilma tuli sysimustaksi, ikään kuin olisi taivaan valo ikipäiviksi kadonnut.

Sandra katsoi ulos huoneensa pienestä ikkunasta.

Kun eivät metsästäjät koskaan tule, hän ajatteli — — — nuori vieras-raukka olisi voinut jäädä — — — nyt on hän kai metsässä — — — ei, hänen piti mennä järvelle — — — Herra Jumala, hän ehkä jo on järvellä! Ei sentään, niin hurjapäinen ei hän toki voine olla! Hän kyllä jää tänne ylängölle ja etsii yö-majan itselleen jostakin. — Vaan ei, hänellä on liian suuri itseluottamus, hän ei tunne järveä, ja sanoihan hän olevansa pakotettu menemään toiselle puolelle. Kaikissa tapauksissa — — — kaikkein ankarimman myrskyn raivotessa — — —!

Herra Jumala! hänen täytyi huutaa nuorukaista — — — huuto, jolina, hänen laulunsa — — — hän tunsu kurkkunsa kutistuvan, hän ei voinut rallittaa eikä laulaa, vaikka kuinka kernaasti olisi tahtonut! — Ja mikä hulluus! Hänen huutonsa eivät kuitenkaan enää voineet kuulua nuorukaisen luo — — — poissa! — — — tasan-golla — — — haudassa — — — jos se sentään olisi hänen kotiseudullaan eikä mārässä haudassa, järvässä!

Sandrasta tuntui kuin olisi hän syyllinen vieraan onnettomuuteen. Minkätähden oli hän pidättänyt häntä niin kauan? Ja kun nuorukainen jo oli matkalla, seisoessaan metsän rinteellä, oli tyttö vielä kerran alkanut laulaa. Vieras viivähti siinä ja laiminlöi siten oikean ajan. Jos jotakin pahaa hänelle tapahtuisi, jos hän kuolisi — olisi se Sandran syy.

Sandra ei saanut rauhaa pienessä tuvassa; hän meni ulos tuvasta oven eteen. Ulkona oli kaikki mustaa ja läpinäkymätöntä. Rankkasade virtasi alas lyhyissä kuroissa ja taukosi taas. Salama leimahti. Hänestä tuntui kuin olisi tuo tapahtunut, jotta hän saisi nähdä järven ja kaikki sen pinnalla. Salaman levittämässä äkinäisessä valossa näki hän järven. Todellisuudessa ei hän voinut nähdä mitään; mutta kun salaman leimaus yht'äkkiä iski suoraan alas mustasta taivaasta ja sukelsi järveen, oli hän pelästyneessä ja hurmautuneessa mielentilassaan näkevinään veneen järven mustalla pinnalla ja miehen voimainsa takaa

taistelevan — — — mutta se oli vaan harhanäky! Hän pyyhkäsi polttavaa otsaansa ikäänkuin herättääkseen itseään. Hän muisti olevansa tuo kopea miesvihaaja, laulajatar, Järvelän Sandra, ja kun hän taas nojautui pienen tupansa ikkunaa vasten, sanoi hän hiljaa itsekseen: „Kyllä hän oli oikea.“

V.

Seuraava aamu koitti kuni ei myrskyä eikä salamaa koskaan olisi ollut ja kuin ei tumma pilvenpatsas milloinkaan olisi voinut kulkea tuolla tummansinisellä taivaalla. Kasteesta säkenöivässä ja auringon lämmöstä höyryävässä, ruhoisessa ja sammaleisessa maassa kävivät alppi-eläimet laiturumella ja mylvivät välistä tyytyväisyydestä.

Säterin omistajattarella, joka nyt, kuten ainakin, ensimmäisenä meni töihinsä, ei tänään ollut yhtään laulua laulettavana. Töin tuskin puhutteli hän lemmikkejensä nimeltä ja sanoi mihin niiden piti mennä; hänen mielestään eivät haihtuneet leimuavat salamats ja yön pimeydessä järvellä soutava matkustaja.

Vähän väliä täytyi hänen katsahtaa ylös työstään nähdäkseen, eikö hän seisoi siellä, vieras metsänrinteellä, kuten oli seisonut eilen, ennen kuin katosi Sandran näköpiiristä yön pimeyteen. — Mutta kun hän taas katseli päivän valoon, yli noiden tuttujen kallioiden, puiden ja

pensaitten, täytyi hänen tunnustaa, kumminkin olevansa hyvin hourumainen, kun voi päässään pyöritellä moisia ajatuksia ja mieleensä kuvitella asioita, joiden ei kuitenkaan vähintäkään pitäisi koskea häneen. Jos jokin onnettomuus oli vierasta kohdannut, oli se „ikävää, kovin ikävää!“ — kun hän nyt kerran, vaikkapa vaan lyhyen ajan, oli nähnyt vieraan — mutta mitähän voi, mitähän sai tämä nyt enää koskea häntä — — —?

Sandran teki mieli huutaa kovasti, suuttua itselleen oikein ankarasti tuon valheen vuoksi; sirpin, joka hänellä oli kädessä, löi hän niin varomattomasti kiveen, että se meni vääräksi.

Ennen oli hän jonkin harmin ja ikävän kohdatessa pelastanut pulasta laululla, mutta tänään ei se tahtonut onnistua. Hän koetti, mutta ensi sävel meni penkin alle; hän ei saanut säveleitä sointumaan.

Molemmiin käsin tarttui hän hiuksiinsa, ikäänkuin oikein herätäksensä; hänen piti ottaa pieni kivi hakatakseen sillä sirpin väärän terän oikeaksi, mutta jäi polvilleen ruohon, antoi kättensä ynnä sirpin joutilaina riippua helmassaan ja tuijotti suoraan eteensä — itsekin tietämättä mihin.

Samassa liikkui jokin etäällä metsän rinteellä; hän oli kuulevinaan jalkojen ääntä. Tulisiko vieras — takaisin — palaisiko hän todellakin? Tulija vihelteli erästä laulusäveltä, mutta se ei ollut Firmin ääni, ei ensinkään hänen tapaisensaakaan.

Naapuritalon säterirenki se oli. Kerran viikossa tuli tämä säteriin tuomaan leipää, jota hän kantoi repussa selässään, ja silloin oli hänellä tapana kulkea suoraa tietä Sandran säterin sivutse.

„Herran rauha!“ huusi hän jo kaukaa Sandralle, heilutti pientä hattua, jonka reunat ja kupu jo olivat suorassa ja jonka nauhassa, joka ei ollut muu kuin nahkanen kengänrihma, kukonsulka korkeana ja kankeana heilui.

„Eläthän vielä!“ huusi Sandra hänelle vastaan, kuten olisi kysymys elosta aina ollut hänen huulillaan — ja tämä huudahdus vaan ollut leikkiä.

„Elän kai!“ sanoi tämä, lisäten: „minä käyn kivikovalla maalla mitä kauneimmallakin ilmalla, enkä kulje vesitse myrskyn raivotessa!“

Sanat kuuluivat kummallisilta Sandran korvissa. Lausuiko tuo lurjus nuo sanat juuri häntä varten, tarkoittivatko ne juuri häntä — — — mitä?

Hän vuorotellen kalpeni ja punastui samassa silmänräpäyksessä.

Hän ei tietänyt, oliko hän kysynyt pojalta mitään vai eikö, kuuli vaan: „Vai et sitä vielä tiedä? Viime yönä hukkui joku järveen“.

„Kuka?“ huudahti neito, jotta poika oli pelästymäisillään ja astui askeleen sivulle päin.

„No, mistä minä sen tietäisin? En tiedä! Ei kukaan tiedä sitä“.

„Onko häntä löydetty?“

„Ei — ei häntä, mutta kalastajan vene ylös-alasin kääntyneenä Weisenbachin ja Unterachin väliltä; ja järvellä ajelehtivaan puunrunkoon kiinnitettynä on löydetty hattu ja punainen kaulaliina.“

Sandra oli kalpea kuni hänen valkea palttinen nainen paidanhihansa.

„Millainen hattu?“ kysäsi hän ainoastaan puoliääneensä.

„Se on semmoinen hattu, jollaista me emme käytä, leveä reuhkana; on kai ollut jonkun muukalaisen — ketään ei ole poissa alaalta järven ympäristöltä, ei tiedetä ainoankaan olevan poissa.“

Sandra oli menehtymällään, vaipui kokoon puoleksi istuvasta, puoleksi polvillaan seisovasta asennostaan.

„Hm!“ lausui hän vaan melkein äänettömästi, hänen kurkkunsa kun kutistui, jott'ei henki tahotonut käydä.

Poika ei sitä ymmärtänyt, piti sen vaillinaisena vastauksena, välinpitämättömyytensä; — heitähän ei asia koskenut enää kumpaakaan. Nuori ja iloinen kun oli, oli pojalla koko maailma avoinna ja tulevaisuus odotettavana; hän asetti reppua vähän paikallensa, tarttui alppisauvaansa mennäksensä ja oli tuskin sanonut epäselvästi „Herran haltuun!“ ennenkuin alkoi viheltää samaa säveltä kuin ennenkin.

Hän vihelteli ja hyräili lyhyitä laulupätkiään, kunnes katosi ylenevään etäisyyteen.

Sandra istui hetken aikaa kuin kiinni kasvaneena, yön verhoamana, vaikka oli päivä. Nousi sitten paikaltaan ja läksi majaan. Sirppi ja ruohot saivat jäädä paikalleen. Jotakin väristyksen tapaista tunsikin hän otsassaan ja niskassaan.

VI.

Impisäterissä vallitsi hiljaisuus, eriskummallinen hiljaisuus.

Lauluja, jotka täältä ennen niin iloisina olivat kaikuneet joka taholle, ei enää kuultu. Sandra ei laulanut sinä päivänä, jolloin poika tuli sanomineen järvenrannalta. Seuraavana päivänä ei hänen lauluaan myöskään kuulunut. Eläimet, jotka olivat tottuneet hänen säveleihinsä, nostivat välistä hänen lähetessään päätänsä ikäänkuin katsoaksensa, oliko se todellakin hän. Muuta seuraa ei Sandralla useinkaan ollut koko pitkään päivään; eikä hän muuta halunnutkaan. Ja jos kysyi joltakin vähemmän ilomieliseltäkin tytöltä kuin Sandra oli, eikö heistä elämä säterillä kaikissa tapauksissa ollut hyvin yksitoikkoista, sanoivat he kaikki: „ei, täällä on siksi liian iloista; on työtä koko päiväksi, jott'ei tiedä mistä alkaisi; kaikki käy niin keveästi ja aina keksitään jotakin uutta.“

Mutta nyt ei Sandra keksinyt mitään uutta, työt eivät häneltä myöskään käyneet keveästi;

hänen silmäinsä edessä liikkui varjokuvia, vaikka oli kirkas päivä. Kun hänen piti kiirehtiä jossakin toimessa, tuntui hänen jäsenissään jotakin painon-tapaista, ja kun jostakin liikunnosta majan lattian-parsilla kolinaa tahi jyskettä syntyi, muistutti se häntä ukkosen jyrinästä. Tuli liedessä liehui nyt samoin kuin ennenkin, vaan ei koskaan ollut se niin salaman kaltainen kuin nyt. Hän ei voinut saada mielestään tätä suloista ja kuitenkin hirveätä yötä — näki veneen — hatun ja kaulaliinan — ruumiin.

Hän ei olisi ollut tuo vanhastaan tunnettu „vähäsen omituinen“ Sandra, naimaton impisäterin omistaja, joll'ei välistä olisi ollut suutuksissaan siitä, että oli ollut kiusauksen alaisena, ell'ei olisi tuntenut halua viskellä kiviä järvelle päin, ilmaan, metsää kohden ja muuten pitkin koko tietä, jota mies oli tullut.

Miksi hänen piti tulla juuri tätä tietä? juuri illalla, jolloin alkoi hämyttää ja pimetä! Juurikuin olisi Sandran kohtalo niin vaatinut! Tällä hetkellä ei neito millään ehdolla tahtonut uskoa hänen olleen tavallisen ihmisen, vaan itse kiusaajan, ilmeisen paholaisen!

Mutta eihän sentään, olihan hän nähnyt miehen pikkusormessa pienen ristillä koristetun hopeasormuksen; hän oli todellinen kristitty ihminen, kuten Sandra itsekin.

Vähitellen muisti hän joka seikan toisensa perästä ja alkoi mietiskellä niitä.

Firmi oli ollut niin tyyni, niin luja; sellaisen pitää miehen olla.

Sandra kyllä huomasi kaikellaista hänen silmissään, mutta kuitenkaan ei yksikään piirre miehen kasvoissa ilmaissut mitä hän tunsi. Hän voi vai'eta ja miettiä. Sellaisen tulee miehen olla. Hän ei suvainnut minkäänlaista loukkausta; paikalla oli hän valmis taisteluun lukuisampaa joukkoa vastaan ja oli esiintynyt ylpeästi ja rohkeasti, mutta kuitenkin järjellisesti. Sellaisen pitää miehen olla! Lauta oli särkynyt hänen iskustaan, eläimen oli hän tuonut ja kantanut ylös, jota tehtävää ehk'ei kukaan muu olisi voinut suorittaa. Sellaisen pitää miehen olla! Pienen muurahaisen oli hän huomannut, eikä polkenut sitä kuolijaaksi, vaan sääliväisyydestä pannut sen takaisin pesäänsä. Jäykkä hän oli ja kuitenkin helläsydäminen. Sellaisen tulee miehen olla! Muurahaisen kantamuksen oli havainnut ja ymmärtänyt pitää arvossa; hän oli viisas ja huomaavainen. Sellaisen pitää miehen olla! Hän ei ollut mielistellyt Sandraa eikä väärin käyttänyt voimaansa häntä vastaan. Sellaisen pitää miehen olla! Hän oli lähtenyt, koska Sandra sitä halusi; mennyt järven laineita vastustamaan — — — moista ei Sandra milloinkaan ennen ollut tuntemaan tullut! — — — Ja hän eli, vaikka mies oli kuollut, hukunut järvellä yön pimeydessä!

Milloinkaan ennen ei hän ollut niin ihmistä etsien katsellut ympärillensä eikä tuntenut niin palavaa halua saada puhella jonkun kanssa. Hän

olisi tahtonut lähettää jonkun alas järven rannalle ja kalastajan luo veneen vuoksi ja monesta muustakin syystä. Hänellä ei ollut ketään lähetettävää, olihan hän ihan yksin. Koskaan ei yksinäisyys ollut hänestä tuntunut niin raskaalta kuin nyt ensi kerran.

Nyt tuli hän ensi kertaa ajatelleeksi, miltä tuntuisi, jos oli surumielinen tai voisi pahoin, olisi vanha tahi kivulloinen, olisi yksin tässä avarassa maailmassa — yksin kuni korppikotka tahi morrinkainen, joka kuljeskelee ympäri alpeilla. Korppikotkainkin oli hän usein nähnyt oleskelevan kaksittain; tunsivathan ne mistä löytäisivät itselleen pesän; ja morrinkainenkin oli joskus löydetty penikkainsa keskeltä jostakin pienestä piilopaikasta!

Mutta hän, tuo yksinäinen, hän oli laulaja-tar, ja laulu oli ennen ollut hänelle kaikki kaikissa — — — mutta nyt ei hän voinut laulaa edes:

Kaks' oli ruusua punaista,
 Kolmas oil kuihtununna —;
 Ikävä tyttö joka pojasta
 On kuin vanha nunna.

Ja vaikkapa häntä vaadittaisiin laulamaan samat sävelet, jotka oli laulanut tuolle ainoalle, oikealle, joka niiden tähden oli menettänyt henkensä, — henkensä hänen tähtensä — — — ei, sitä laulua ei hän koskaan tahtonut laulaa, sitä ei yksikään ihminen saisi kuulla — — — ennenkuin hän, tuo ainoa, taas tulisi takaisin!

Moiset epäselvät ajatukset pyörivät hänen päässään. Välistä oli hänestä nuorukainen kuollut, välistä tulisi hän takaisin. Mutta laulu oli kaikissa tapauksissa tykkänään tau'onnut. — Laulaja-säteri, impisäteri ei nyt enää voinut toista nimeään puolustaa.

Kolmen tuskastuttavan, pitkän päivän perästä tuli käyden tupaa kohden kasvinkokooja Hannes, josta hän usein oli laulanut lyhyen pätkän.

Tukka takkuisena, auringon rusketuttamat kasvot pesemättöminä, paikattuihin vanhoihin vaatteisin puettuna, kysyi hän vanhukselta mitä uusia tämä tiesi järveltä — kuten ei hän itse olisi mitään tietänyt. Vanhus voisi ehkä sanoa, että kaikki oli valhetta ja ett'ei kenenkään oltu epäilty hukkuneen tai mitään kuollutta löydetty; olisihan säterireinki lapsellisuuttansa voinut kertoa väärin.

Kasvinkokooja Hannes otti suitsuavan piipun, jossa hajuruohoja ja mansikan lehtiä oli palamassa, pois suustaan ja sanoi: „Tiedäthän yhden henkilön, erään muukalaisen, hukkuneen myrskyn aikana. Mutta vielä ei häntä ole löydetty“.

„Antaahan meri kuitenkin saaliinsa takaisin kolmen päivän kuluttua“, virkki Sandra äkisti.

„Voi tehdä sen seitsemän, yhdeksän päivän perästä; voi jättää sen varsin tekemättä“.

„Ei ensinkään!“ Tämä vastaus oli enemmän huudon kuin vastauksen kaltainen.

„Kyllä niin sentään on“, lausui vanhus, kuten olisi Sandra epäillyt hänen vastauksensa sisältävän valheen, „jos joku kerran on joutunut liian syvälle, ei raskas vesi enää koskaan laske häntä ylös, tahi takertuu hän meriruohoihin, vesikasveihin, jotka ovat metsää vaikeammat siinä suhteessa; siellä syvyydessä saa hän maata vangittuna ja sidottuna ijankaikkisesti — amen! Jumala suokoon hänelle ijankaikkisen levon!“ lisäsi vanhus, tottunut kun oli sanaan „ijankaikkisesti“ lisäämään moisen loppulauseen.

Sandra kuuli tässä ruumissiunauksen lausuttavan. Hän jäisi elämään ja tekemään työtä; hän ei suinkaan voisi olla sydämessään syyttämättä itseään; mutta pitäisihän hänen myöskin kerta päästä vapaaksi tästä syyllisyyden tunteesta. Hänen pitäisi sanoa: tämä on Jumalan tuomio sentähden, että niin itsepäisesti olet asettunut kaikkia yleisiä tapoja vastaan; ja nyt oli tämä ehkä juuri „oikea“ ja on nyt kuolon omana. Mutta Firmin vika? Sekö vai, että hän oli kyllin rehellinen lähtemään, kun aika oli ja Sandran kunniasitä vaati? Tämä oli pidättänyt häntä hetkisen, mutta eikö Firmi ollut miettimiskyvyllä ja vapaalla tahdolla varustettu mies, mihin vaaroihin olisi hänen ollut antauminen? Kaikissa tapauksissa pitäisi Sandran sydämestään karkoittaa kaikki valitukset ja epäilykset. Hänen tulisi elää ja tehdä tehtävänsä. Kaikkeaa muuta olisi hän tekevä, vaan ei laulava; ei yksikään ihminen saisi enää kuulla hänen laulavan lauluakaan; ei

milloinkaan, vaikka hän, tuo ainoa, olisi elävien tai kuolleiden joukossa. Ei koskaan enää kahtahtelisi tuo laulu hänen rinnastaan, jonka oli muukalaiselle laulanut ja joka oli saattanut tämän niin sanomattoman onnelliseksi. Samoin kuin hän nyt lepäsi järvessä, samoin saisi runokin levätä kuolleen Sandran sydämessä!

Niin, tämä laulu, tämä omituinen laulu! Tuskaasta teki hänen mielensä huuta yksinäisyydessään, jotta tunturit kajalteisivat, kuten silloin — mutta sävelet olivat kuni kuolleet. Jos hän joskus koetti laulaa rintaansa keventääksensä, oli ääni soinnuton eikä laulu huvittanut häntä — tuon ainoan laulun tähden taukosi hän pian varsin laulamasta.

Seitsemän päivää oli loppuun kulunut — — — yhdeksän päivää. Mitään ruumista ei löydetty, mitään selkoa ei saatu. Olipa kalastaja sanonut eräälle naapurilleen, kun kerran tuli ylängölle säteriänsä katsomaan, että välistä voi tapahtua, ett'ei pohjaan painunut koskaan kohoa päivän valoon. Tuolla syvässä veden pinnan alla mahtanee sentään löytyä loihtulinnoja, ja toden mukaisesti lienee, että siellä asuu Vellamon neitosia ja vedenhaltioita. Hänen isoäitinsä sanottiin ihan varmaan nähneen vehreätukkaisen miehen, jonka hampaat olivat kalanhampaiden kaltaiset, kuutamossa nousevan veden pinnalle, ja vanha kalastaja-vainaja oli voinut vanhoa eräänä sunnuntaiyönä nähneensä kaksi vedenhaltijaa seisovan kuuntelemassa ravintolan ikkunan luona, jossa tansit-

tiin; ja kun kalastaja oli saapunut paikalle, tarttuakseen heihin, olivat ne olleet vetämäsillään hänet mukanaan veteen.

Sandran sydän tykytti. Kau'an tuskainsa kanssa taisteltuaan, sanoi hän itselleen: „Niin, tähän maailmaan oli hän liian hyvä; haltijat tahtoivat omata hänet ja pahuudessaansa ovat he ainoastaan ensin näyttäneet hänet minulle, saadaksansa pahaa aikaan“.

Mutta — jos hän sentään eli!

„Hiiteen“, huudahti Sandra, „kaikki kalastajat, kasvinkokoojat ja typerät ihmiset alusta loppuun asti! Me elämme, Jumalan kiitos! ajassa, jolloin Herrallamme on valta eikä perkeleellä ja hänen seurallansa. Minkähän hävyttömän työn olisin minä tehnyt, saadakseni moisen koston, ja hän, tuo poloinen, myöskin? Sitä en usko! Olisihan ruumiin pitänyt löytymän. Ja jos hän elää? Jos hän vaan on eksynyt kuljeskelessaan ympärinsä yön pimeydessä“.

Voi olla mahdollista!

Ja tämän tahdon tietää!

Mutta mitenkähän tuo onnistuu?

Kaikki, mitä rauhaton, ristiriitaisuuksien kiusaama sielu, joka rakastaa, vaan ei tahdo sitä itselleen tunnustaa, voi keksiä tuskauttaakseen itseään, lyhyesti sanoen kaikellaiset tuskat ja tyhjäät toiveet pyörivät Sandran sielussa.

Ja kuitenkin heräsi hänessä vähitellen eräs ajatus yhä selvemmin. Mihän käytän kaiken omai-

suuteni, kaikki tavarani? Olen säästänyt näin monta vuotta; minulla on enemmän kuin koskaan voin käyttää, ja mitä sillä teen? Perilliset nauravat haudallani, että vanha piika niin on säästänyt, ja ainoasti heitä varten! Enkö ole kätkenyt laattikkoihini ja lokeroihini tavaraa, josta ei yhdelläkään ihmisellä ole aavistusta, ja joka ei myöskään ole kenellekään hyödyksi?

Se on auttava minua!

VII.

Ikävä loppupuoli kesää kului. Lähdön aika tuli. Kelluri oli seppelöity, samoin hieho. Kaikki oli mitä suotuisimmassa hyvinvoinnissa. Sandra ei tohtinut antaa ihmisille syytä lörpötyksiin tahi tehdä vanhaa juurtunutta tapaa vastoin. Mutta tällä kertaa ei hän illalla ennen lähtöä voinut laulaa sydämensä pohjasta, riemuja ja rattoisuudellaan elähyttää kaikkia ihmisiä, jotka tulivat — ei, sitä hän ei voinut.

Pieni tanakka mies, joka oli tahtonut riitautua Firmin kanssa majassa, oli saapunut säterille; kasvinkokooja samoin ja Sandran naapuri, joka myöskin valmistihe säteristään muuttamaan. Siinä koko seurue. Se oli ennen muina vuosina ollut paljon suurempi, mutta vähitellen oli lakattu käymästä viime aikoina niin yksinäisessä säterissä.

Hannes lauloi kupletteja, Seppi eli, kuten häntä eroitukseksi monesta muusta samannimisestä sanottiin, Seppenpold (Josef Leopold) ja tuo kolmas miehen vähkyrä, yhtyivät lauluun ja lauloivat muuten mitä hyvänsä — mutta siinä ei ollut rattoisuutta, elävyyttä; Sandra ei laulanut.

Hanneksen puheesta kävi selville, että hän kyllä oli kuullut Sandran laulavan sinä yönä, jolloin ankara raju-ilma niin äkkiä oli syntynyt (hän oli ollut majassa paimenpojan luona), vaan ei koskaan sen jälkeen.

Tämän johdosta tuli puhe hukkuneesta muukalaisesta. Seppenpold sanoi suoraan, että hattu ja kaulaliina muistuttivat häntä miehestä, joka oli ollut majassa Sandran luona, miehestä, joka nyrkillään oli lyönyt kappaleen irti pöydän kulmasta.

Naapuri lausui, että jos mies oli ollut kyllin tyhmä lähtemään matkalle yöllä eikä häntä missään ole kuultu eikä nähty, jollei hän olisi järven pinnalla, kuka hänet sitten voisi löytää tahi antaa mitään tietoa hänestä?

Hannes sanoi: "Jos olisi saatavissa sukeltajia, jotka menisivät järven pohjalle, löydettäisiin paljon uponneita aarteita ja mieskin!"

"Tahdotko panna roposi altiiksi, Hannes, niin anna tänne!" lausui hänen naapurinsa nauraen.

"Tietäkää", jatkoi Hannes, "että minä usein tulen sätereille kesällä ja talvella siellä täällä kas-

vejani ja juuriani lääkkeeksi kaikellaisia tauteja vastaan myydessäni kuulen kaikemmoista puhuttavan. Tuolla yläällä Abtenanilla on minulle kerrottu historia metsänvartijoista, kuinka he ymmärtävät ottaa selvän kaikesta; me olemme sentään kehoja raukkoja heihin verraten!“

„Kerro, kerro!“

„No niin, oli kerran,“ alkoi Hannes tavallisuuden mukaan kertoa, „salametsästäjä, jota metsänvartijat kau’an olivat etsineet, mutta eivät voineet tavata. Kylläksi kau’an käytyään ja haettuaan, levähtivät he. Samassa nousee yksi pystyyn ja sanoo: nyt olemme perillä! Valtion metsästäjä osoittaa jälkeä ruohossa. Ruoho ei ollut lakastunut. Siitä ei ole pitkä aika kuin hän oli täällä, lausuu vartija. Nähkääs, se on miehen jalan jälki! Vartija on tullut katsahtaneeksi läheisyydessä olevaa pensasta päin ja saanut käteensä yhden tai pari surkastunutta, rikkinäistä lehteä! Katsokaa, tällä kohtaa on hänen pyssynsä ollut ja tätä vasten on se ollut nojallaan; pieni murunen ruutiakin näkyy! Vielä sanoo metsästäjä: hänellä kerrotaan olevan musta, vähäläntä koira muassaan. Metsästäjä tarttui vaan kerran pensaasen ja löysi muutamia karvoja, jotka riippuivat siinä lähellä maata. Salametsästäjän, koiran ja pyssyn — kaikki ovat he löytäneet ja metsävartijaa sanottiin sen jälkeen kekselijäksi mieheksi ja kutsuttiin paikalla keisarin luo, joka korotti hänet henkijääkäriseksi, ja siellä hän tuli vanhaksi kuin taivas. Ja jollei hän ole kuollut, elää hän vielä tänä päivänä.“

„Luuletko siis,“ sanoi naapuri, „että, jos hattu ja kaulaliina on löydetty, hetimiten on päästävä miehenkin perille? Voi sinua, laver-telija, lörpöttelijä!“ Naapuri nauroi.

Sandra kuunteli tarkasti ja hämmästyneenä. Keskustelu taukosi tavallista aikaisemmin. Lau-lusta ei tullut mitään. Naapurista oli vihdoin aika lähteä säteriinsä; Hannes tunsii koko ruu-miinsa väsyneeksi ja meni heinäparvelle, joka oli majan vesikaton alla.

Seppenpold istui Sandran kanssa lieden ääressä. Hän oli usein istunut siinä ja ollut läsnä-monena „lähtö-iltana“, mutta ei yhtenäkään näin ikävänä.

Kaikki oli hiljaista, ihan hiljaista. Hannes ei liikahtanut; selvästi nukkui hän. Ainoastaan jonkin eläimen tukahutettu äänähdys kuului silloin tällöin etäältä.

„Kuuleppas!“ sanoi Sandra yht’äkkiä Sepille. „Sinun tyttösi kuoli vuosi sitten ja sinä olet siis vapaa ja omissa valloissasi. Teillä ei sitä paitsi ollut mitään ettekä olisi voineet mennä naimisiin; ja nyt on sinun vieläkin mahdollomampi sitä tehdä. Kuitenkin annat mennä niin pitkälle, että sinun ehkä käy hullusti lopuksi. Suon sinulle parempaa. Otan sinun miehekseni Seppenpold!“—

Tämä nousi pystyyn.

„No odotappas!“ lausui Sandra, tehden torjuvan liikkeen kädellään. „Saat minut, jos otat selvän Firmi Freihoferista ja todistat hänen kuol-leeksi. Tai jos löydät hänen hengissä ja vaan

voit todistaa hänen elävän ja sanoa missä, niin annan sinulle myötäjaiset minkä tytön puolesta vaan haluat saada, jotta voisitte kunnollisesti asettua asumaan, kun naimisiin menette. Oletko ymmärtänyt minua?”

Piippu tärisi Seppenpoldin hampaissa. Hän mietti.

„Jos Firmi Freihofer on kuollut, on minusta yhdentekevää, kuka kanssani hallitsee talossa, kunnes kuolen. Rehellisesti vaadin tietysti sinun menettelemään. Minä en pelkää, että esiinnyt petoksella ja valheella, sillä Firmi voisi saapua tänne minä päivänä hyvänsä ja silloin ajaisin sinut häpeällä talosta. Jos hän elää, käy sinun hyvin! Varsin varmaan en tiedä, mistä hän on kotoisin; mutta pane muistiisi päivä, jolloin hän oli täällä. Muistathan koko hänen pukunsa ja muotonsa, millaiset ne olivat. Tässä on puunkappale, jolle hän kirjoitti nimensä“ — Sandra otti sen esiin salaisesta piilopaikasta — „tultuasi tasangolle, menet Tonavan varrelle ja kyselit Freihofia eli Freihoferia; siellä, missä hän asuu, on samanlaatuisia lehmä kuin meillä, sillä se kävi hänen puheestaan selville. Monesta talosta eivät pojat lähde niin pitkälle matkalle. Mark-tortissa hän ehkä kyllä tunnetaan. Jolleivät nämä kaikki riitä tunnusmerkeiksi, niin et koskaan ole ollut kelpo salakyttä, eikä ole sinulla sellaista ymmärrystä kuin metsästäjällä oli, josta Hannes kertoi. — — Näytä, Seppenpold, että olet mies!“

„Päivän selvää! Sinut otan koska hyvä-
nänsä!“ ennätti Seppi sanoa.

„Hanki minulle todistus hänen kuolemas-
tansa! Saa maksaa, mikä oikeus ja kohtuus on;
sen annan kernaasti. Tuo vaan nähtäväkseni
mustaa valkosella siitä, että hän on poissa talosta
eikä ole ollut näkyvässä sen jälkeen kun hänen
piti tulla kotiansa.“

Yhtäkkiä tuli Hannes näkyviin heinäparven
syrjälle.

„Lähetä minut, Sandra, kyllä minä menen,
ha, ha! ja nain sitten sinut!“ Hän ei ollut nuk-
kunut rahtuakaan koko aikana, vaan kuullut
kaikki.

„Ei mitään hullutuksia!“ sanoi Sandra. „Tiedä,
Hannes, että, jollet olisi niin vanha, lähettäisin
sinun ja ottaisin sinut puolisosiksi. Mutta sinä
jättäisit minut kerran leskeksi ja minä jäisin
vanhoilla päivilläni taaskin yksin. Siis, Seppen-
pold, on asia selvä?“

„Ja jos hän on nainut?“ virkahti tämä.

„Jos hän — — —“, lausui Sandra tukehtu-
maisillaan, mutta lisäsi äkisti: „Siinä tapaukses-
sahan hän elää, ja minä olen tyytyväinen. Silloin
olen levollinen — onko selvä?“ jatkoi hän.

„Anna myöntävä vastaus, minä lähden mu-
kanasi!“ huusi Hannes.

„Selvä on!“ Seppenpold kurotti kätensä ja
samassa kuului toisen lyönti sitä vasten.

He istuivat vielä kauan tulen ääressä. Heitä
oli yhteensä kolme. Hannes oli nopeasti taas

pukeunut ja hypännyt alas heinäparvelta, ja nyt istuivat molemmat miehet poltellen ja puhellen.

Sandraalta ei puuttunut vakavia, lujia sanoja. „Kerrassaan!“ sanoi hän, „meidän keskemme asian pitää pysyä, ettekä te saa antaa ihmisille aihetta minkäänlaisiin juttupuheisiin; sanokaa muuten mitä tahdotte, kun ette vaan tuosta keskenäisestä asiastamme virka mitään“.

Aikaisin seuraavana aamuna kulkivat juhllallisesti koristetut eläimet säteristä ja Hannes ajoi kaksipyöräisiä rattaita taloustavaroineen. Ainoastaan eläinten kuultiin silloin tällöin määkivän ja mylvivän; vai'eten saapui laulajatar Järvelään, jossa ennen niin äänekäs rattoisuus oli vallinnut.

VIII.

Sakeat sumut leijailivat tai riippuivat alaalla järvellä, antaen vedenpinnalle lyijyharmaan väri-vivahduksen; ainoastaan silloin tällöin näkyi ruskean metsäsorsan lennähtävän ilmaan tahi maalle päin, vetäen perässään valkealle välkkyviä juumuja. Hiljaisuus kävi yhä sikeämmäksi ympäristöllä. Asuinhuoneet, jotka ennen olivat tarjonneet niin elosan näköalan sähkökyvine ikkunoineen, olivat kuin suruun vaipuneet, ja ainoastaan kalaveneet monta monituista syltä pitkine, lyijypainoilla varustettuine verkkoineen, jotka joko laskettiin veteen tai vedettiin ylös, antoivat tuolle kolkolle seudulle ulkonaisen muodon elämästä.

Kaksi henkilöä entistään vähemmän oli nyt myöskin tienoolla; molemmat miehet, jotka säterissä ja Järvelässä olivat päättäneet lähteä alangolle, olivat näet todellakin menneet matkaansa.

Hannekselle oli yhdentekevää, veikö tavaran sa muualle ja kaupitsi niitä ihmisille heidän rauhallisissa asunnoissaan tai meluavaisten täyttämässä ravintoloissa. Niin suurta varastoa ei hänellä koskaan ennen ollut matkoillaan ollut. Seppenpold, joka oli ollut sotaväessä ja silloin nähnyt monenlaisia maita ja eron saatuaan elänyt salakyttänä tahi tehnyt kauppaa kaikenlaisilla maanviljelykseen, talouteen ja karjanhoitoon kuuluvilla tavaroilla, tiesi kyllä tulla toimeen tässä maailmassa; hän otti mukaansa metsäkauriin nahkoja, vuorivuohen sarvista tehtyjä sakaroita, hirven ja mäyrän hampaita, hirsensarven haaroja ja kaikenmoisia sieviä ja hyödyllisiä metsästystuotteita; hän tiesi niiden alangolla hyvin käyvän kaupaksi, ja tuolla ylängöllä oli yltäkyllin moista tavaraa; elähyttiväthän metsästäjain laukaukset vilkkaine kaikuineen koko ympärillä olevan seudun hiljaisuutta.

Ja taatto taivahinen antoi tänä vuonna tavallista aikaisemmin lumivalkeiden untuvien leijailla alas ja valmistaa talven valkean höyhenvuoteen; pian olivat kukkulat pukeutuneina somasti loistaviin lumipukuihinsa, jotta niin sievästi pistävät silmään ruskean, kiviperäisen maan rinnalla, ja joiden vaikutuksesta tummanvehreä metsäkin esiintyy kaikessa ihanuudessaan, kuten olisi se

nyt suurimmassa ylöllisyydessä koristanut itsensä valkeilla kukilla ja hedelmillä.

Sandra hoiti talouttansa. Laulavan hänen ei koskaan kuultu.

Pitkät talvi-illat tulivat. Tytöt menivät toistensa luokse ja istuivat liesitulen ääressä, jonka sytyttivät surullista yksinäisyyttä karkoittaaksensa; he lauloivat ja ilakoitsivat sukkakutimen, neulomuksen tahi rugin ääressä. Sandra sanoi kurkkunsa muutama aika sitten „jollakin kummallisella tavalla menneen takalukkoon“ eikä sen tähden laulanut.

Vähää ennen joulua olevat suitsutus-yöt tulivat; ja „isäntänä“ poltti Sandra pyhääsavua talon kaikissa huoneissa — mutta mitään tietoja hän ei saanut.

Jouluyönä meni hän lyhty kädessä kirkkoon läpi lumen, joka narisi hänen jalkainsa alla, ja palasi taas kotiinsa entistään harvapuheisempana. Hän ei rahtuakaan tahtonut tietää vanhastapiiasta, eikä hänen elämästään ja kuolemastaan, seikka, josta nyt jos koskaan olisi pitänyt saada kuulla ennustuksia; hän ei välittänyt ensinkään noista vanhoista hullutuksista, jotka aina toistettiin.

Uudenvuoden-yönä ei hän myöskään millään ehdolla ollut voinut valaa lyijykuvia eikä heittää pähkinän kuoria hiilustalle nähdäkseen, josko ne kaikki hiiltyivät tai räiskähtivät ilmaan. Hän oli totinen ja järkevä, kuten hänen äitinsä ennen oli ollut. Hän sanoi: „Eihän ikipäivinä olisi voinut luulla, tämän omituisen tytön voivan tulla

ihän yhtäläiseksi kuin äitivainajansa — nyt tulen kai oikein „vanhaksi“, kun en koskaan enää välitä mistään tuollaisista lapsellisuuksista ja hullu-
tuksista“.

„Kolme viisasta itäiseltä maalta“ kävi ympärinsä öljystä juoksevineen tähtineen ja käväsi-
vät Sandrankin luona. Aina ennen oli tämä lau-
lanut viimeisen värsyn yhdessä heidän kanssaan,
jotta se oli kuulunut kauas tuvan ulkopuolelle;
mutta tällä kertaa oli hänen kurkkunsa mennyt
„takalukkoon“. Laskiaistanssia hän ei myöskään
nähty. Soittajapojat tulivat hänen huoneesensa,
mutta hän ei ottanut heitä vastaan. Kirkossa
hän kyllä kävi ja tehden ristin-merkin otsaansa
ajatteli hän: „Herra Jumala, eihän kuulu mitään
noista kahdestakaan! Entäs jos hekin olisivat jou-
tuneet johonkin vaaraan ja minä olisin syypää
siihen!“

Järvi oli jäätynyt vahvasti; kiiltävä jääpeite
oli levitettyä sen pinnalle, ikäänkuin suunnaton
ruumisverho sen alla olevien kuolleitten yli.

Sandra tähysti usein surullisena sumuja ja
sen muodostamia usmakuvia. Kaikki nuo hirveät
ja aaveentapaiset kuvat, jotka hän luuli näkevänsä,
jätti hän aina äkkiä, mennessä askareillensa;
ja irroittaaksensa itsensä kaikista näistä houreen-
tapaisista ajatuksista, oli hänellä tapana rasittaa
itseään ylenmääräisillä askareilla, ryhtyä perin-
pohjaisiin, usein tarpeettomiin ja hyödyttömiin
toimiin, joista syntyi paljon puhetta ja melua.
Hän sanoi itsekseen: „Pitää näyttää olevani sa-

ma vanha Sandra; — nyt olen vaan utelijas; minun täytyy saada tietää, mitä tahdon tietää; käyköön sitten, miten käykin; maailma on taaskin oleva minun!”

Vihdoin tuli kirje Seppenpoldilta. Hanneksen oli tämä jättänyt Linzin läheisyyteen erään viinanpolttajan luo, jolle hän oli suureksi hyödyksi „juuriensa“ takia; hänen itse, Sepin, kävi varsin hyvin, oli jo löytänyt koko joukon Freihof-nimisiä maataloja ja henkilöitä; mutta äskettäin oli puhunut erään miehen kanssa, jonka piti olla sakua eräälle etäämpänä maalla asuvalle Freihofille. Kaikki mitä kysymyksessä oleva henkilö oli kertonut jälkimäisestä näytti sopivan; lähitisi nyt edemmäksi tuota seutua ja maatilaa kohden.

Joll'ei sieltä löytäisi etsittävänsä henkilöä, palaisi hän kuitenkin kotiansa; oli pitänyt asiaa helpompana kuin se todella oli. Hanneksen lupasi hän kaikissa tapauksissa ottaa mukaansa ja tuoda takaisin kotiseudulle.

Kirje oli pikemmin mieltä masentavaa kuin toivoa herättävää laatua; mutta „nyt oli hän kerta asiaan ryhtynyt, ja kaikkein ratasten täytyi nyt olla liikkeessään!“ lausui hän lujuudella.

Vihantia palmupuun oksia pyhitti Sandra lähestyvää juhlaa varten. Palmusunnuntaina asetti hän oksat ristin ympärille majaan, Herramme kunniaksi, kurkihirren toiseen päähän suojelemaan taloa salamalta, ja ikkunaan, samoin karjapihaan eläimiä varjelemaan, sekä pieneen puutarhaansa.

Jo pääsiäisen aikaan alkoivat ne oksat, jotka hän erityisesti oli valinnut ja asettanut uunin päälle vesiruukkuun, puhjeta. Mitkä pienet vaaleanvähreät urvat! Ja kuinka lehdet puhkesivat, pistäivät esiin ja levisivät ihan kuni sormet! Hyvä merkki!

Helatuorstaina toi postinkuljettaja ison sine-tillä varustetun kirjeen, juuri kuin olisi se tullut jostakin herraskartanosta tai oikeinpa keisarin kansliasta. Tuoja sanoi: „no mutta, Sandra, mitähän tuttavuuksia ja kirjevaihtoja sinulla oikein on; luulenpa että — —; käsket kai minut pian komeisin häihin. Olenhan aina sanonut Sandrasta tulevan jotakin erinomaista!“

Äkkiä ja ilolla Sieppasi Sandra kirjeen, vaikka saikin maksaa koko postimaksun. Mutta avattuaan ja luettuaan sen, oli hän jokseenkin alakuloinen. Seppenpold kirjoitti saaneensa hyvän paikan eräässä herrasperheessä, jonka vanha henkilöjääkäri oli kuollut. Moista tointa ei hän milloinkaan enää elämässään saisi; jäi siis sinne.

Sandra antoi molempain kätensä vaipua alas kirjeineen. Siis oli kaikki hänen toivonsa, odotuksensa ja kustannuksensa turhaa!

Kirje ei vielä ollut ihan loppuun luettu. —

„Jott'ei kaikki sentään olisi toivotonta ja häntä pidettäisi kehnona ihmisenä, kirjoitti Seppi, oli hän sille, jonka toimesta oli viran saanut, ja joka jo poikana oli kotoansa lähtenyt, mutta kuitenkin oli kaukaista sukua eräälle Freihofer'ille, jonka tilalla oli sama nimi, — oli hän jättänyt

tälle rahaa, jotta saisi jatkaa etsimistä siitä, mihin hän, Seppi, oli hakemisensa lopettanut. Kysymyksessä oleva henkilö oli rehellinen ja kekselijäs mies, joka muuten vielä kerran tahtoi nähdä kotiseutunsa. Sitä paitse oli hän kunniasanallaan vakuuttanut ja lyönyt kättä päälle, että kaikki, mitä oli puhunut, oli totta“.

„Turhaa, turhaa!“ sanoi Sandra itsekseen. Hän soimasi itseään sanoin, joita ei kukaan muu olisi rohjennut hänelle lausua, ja istuutui kuni halvattuna tuolille. Siinä hetkisen istuttuansa pusersi hän kirjeen myttyyn ja heitti nurkkaan. Sitten tarttui hän äkkiä molemmiin käsiin obimoihinsa, pyyhkäsi hiuksiansa taaksepäin, ikäänkuin keventääkseen mielteistä raskasta päätään, juuri kuin olisi hän tällä pyyhkäyksellä tahtonut ainaiseksi karkoittaa kaikki hyödyttömät, kummalliset, nurinpuoliset ajatukset ja entisistä tavallisista askareistaan uudestaan löytää entisen levollisuutensa, entisen „minänsä!“

Niin ripeästi ja oivallisesti kuin vaan ennenkin hoiti hän taloudellisia toimiansa, jotka nyt, kun helluntaijuhla ja tou'on-aika läheni, vaativat kaikki voimat käytäntöön. Mutta puhumattoman hänen näkyi olevan. Laulajatar oli ainaiseksi vaiennut; häntä tuskin enää siksi sanottiin.

Joskus kysyi Sandra Hannesta ihmisiltä, jotka tunsivat hänet ja olivat häntä elättäneet. Hän oli kuni tietämättömiin kadonnut.

Kukat puhkesivat taas, kuten edellisenäkin vuonna. Ei mikään koko luonnossa välittänyt,

mitä ennen oli tapahtunut; satoja kertoja tuon hirveän yön jälkeen oli rallittava poika soutanut kalastusvenettä edestakaisin järvellä. Tämä oli kirkas ja sininen, raitis ja eloisa, täynnä hypähteleviä kaloja ja ympäri leijailevia vesilintuja. Joukko vanhoja, vaaleanruskeita sorsia, rohkeni pienempain ja vaaleankeltaisempain ympäröimänä, lähteä rannalta kauas järvelle. Pääskyet lentelivät ylös ja alas. Linnut lauloivat ja visertelivät, koko maailma oli eloa täynnä. Hattu ja kaulaliina, jotka kerran olivat olleet jonkun, säilytettiin sillä välin tuvassa ikuisiksi ajoiksi.

Salvumies, joka oli korjannut ja parantanut säteri-majan, palasi työstään sanoen kaiken olevan mitä paraimmassa kunnossa tuolla yläällä.

Kun niityt alkoivat kukkia, palasi Sandra säterille elukoineen — ei „laulajansäterille“, vaan impisäterille.

Vanha palvelijatar teki ristinmerkin ja lausui: „Tule terveenä takaisin!“

IX.

Freihoferin sukulainen kulki ympäri maata. Takki toiselta olalta riippuvana, pieni mytty selässä ja pitkä sauva kädessä, tallusteli hän ympäri, kuten olisi ollut toistamiseen nuori. Kuitenkin kantoi tuo vanha, vaikka kylläkin kookas ja mittava vartalo monet vuotensa keveästi mukanaan.

Ainoastaan eri vuoriryhmien ja muutamain yksityisten paikkain nimet oli matkustajalla muistissa; mitä hän nyt näki, oli hänelle uutta, oli ker- ran, kun hänen äitinsä kanssa täytyi matkata pois kaukaiselle maalle, kulkenut hänen silmäinsä si- vutse, jättämättä kuitenkaan hänen mieleensä min- käänlaista muistoa.

Matkallaan tuli hän suurelle, pulskalle kar- tanolle, jonka takana avarat niittymaat levisivät aina kauas metsään asti. Waldhuber oli omista- jan nimi. Matkamies oli kuullut puhuttavan tästä maatilasta ja tahtoi levähtää täällä ja hankkia itselleen tietoja. Pitkä, kookas nainen näkyi ovel- la, kun kahlekoira kimakasti alkoi haukkua. Vie- ras meni lähemmäksi ja pysähtyi tervehtien kyn- nykselle. Ja jott'ei olisi luultu hänen pyytävän jotakin, jota ei hänelle kernaasti annettaisi, ky- syi hän heti:

„Tunnetteko täällä ketään Freihofer-nimistä?“

Tuskin oli hän saanut sanotuksi nämä sanat, ennenkuin ovi aika paukauksella lensi kiinni hä- men edessään. Siinä seisoa töllötti hän hämillään ja nolona. Seuraavassa silmänräpäyksessä tuli pitkä miehen rehvana, jolla oli mustat, tuuheat kulmakarvat ja uhkaavat liikkeet, häntä päin va- jasta. Talonpoikais-akka murisi sisällä; sekä mat- kailija että renki voivat kuulla hänen sanovan: „Eiköhän taaskin tuollainen heittiö, raukka ole täällä tuon hullunkurisen naimahistorian takia! Onhan sellainen melu, elämä ja pilkanteko tuon puretun kihlauksen tähden, että —! Waldhuberin

tytär palaa kyllä heidän mielessään ilman tuota narrimaista Freihoferia, jotta hänellä on yksi joka sormella! Lähde tiehesi vaan, muuten lasken kahlekoiran kimppuusi!“

Matkamies olisi puhunut, mutta koiran haukunnalta ja rengin mölinältä ei sanakaan voinut selvästi kuulua. Pääasia oli nyt vaan mitä kii-reimmin päästä pois.

Freihoferin nimen on matkustavainen kuitenkin kuullut mainittavan. Mentyänsä pienen matkan, huutaa kysäsi hän eräältä rengiltä, joka sääret hajaallaan seisoi tyhjillä nelipyöräisillä rat-tailla ja antoi hevosten juosta kuin piilastuneiden, jotta tomu pilvinä lensi ympärinsä:

„Missä Freihof sijaitsee? Kaukanako tästä?“

„Kolmen tunnin matkan päässä maantien varrella!“

Samassa hän katosi tomupilviin.

Mieron tiellä kuljeskelevia laiskureita tapasi hän silloin tällöin; mutta etsivä matkalijamme oli liian kopea kysymään heiltä mitään, sitä mieltä kun oli, etteivät moiset kulkurit mitään tiedä. Kukkulan yli käyvällä metsätiellä kohtasi hän naisen, jolla oli kopsa pään päällä. Tältä kysyi matkustaja, olisiko oikealla tiellä Freihoftiin ja, saatuansa myöntävän vastauksen, mikä omistajan nimi oli.

„Firmi!“

„Onko hän omistaja?“

„On!“

Matkustaja oli ääneensä ilmoittamallaan tyytyväisyytensä. Hän unohti kaikki muut kysymykset; hänellä olisi ollut paljo puhuttavaa, mutta tuli niin iloiseksi, että kaikki yht'äkkiä pyöri hänen päässään; hän katsoi viisaimmaksi olla hetkeäkään viipymättä, vaan kiirehti eteenpäin, etenkin kun ei nainenkaan viipynyt silmänräpäystäkkään kau'emmin, vaan riensi matkaa sa, samalla tavalla ujustellen matkustavaa, tai peläten tämän kysymyksillään tekevän hänestä pilkkaa tahi viivyttävän häntä.

Sydän sykki ilosta. Hän oli oikealla tiellä. Nyt pääsisi hän matkansa ja toimitettavan asiansa perille. Hän ei tahtonut antaa ihmisille puheen aihetta, ei kokenut saada mitään enempää selville; hän tunsu itsensä kiihkeäksi itse hankkimaan tuon iloisen, täydellisen varmuuden, saada nähdä Freihoferin elävänä edessään.

Edemmäksi tultuansa, näki hän etäällä edessään olevalla laiturilla hyvin ruokittuja, ruskeita raavaita selässä valkea juova, joka täällä samoin kuin alpeilla loisti pitkän matkan päähän ja oli hänelle tunnusmerkinä. Oikein! mielti matkailijamme, onhan metsästäjä Seppenpoldin puheessa perä; samassa tarttui hän pieneen puunpalaseen, jolle nimi oli kirjoitettu ja joka oli hänellä hyvässä säilyssä.

Mutta lähemmäksi tullessaan, näki hän olkiläjän palavan kirkkaalla päivällä rakennuksen edustalla. Hän näki kaikellaisia huonekaluja, sängyn- ja tuolin-osia kumossa tai seimomassa puita vasten.

Hän ymmärsi mitä se merkitsi ja tunsu sydämessään jonkinlaisen tuskan; hän oli tullut sopimattomaan aikaan, täällä oli joku kuollut.

Matkamies kysyi vanhalta mieheltä, joka sattui tulemaan huoneen portaita alas: „Kuka on kuollut?“

„Freihofer“.

„Vanhako?“

„Ei, vaan nuori!“

„Firmi?“

„Niin, Firmi!“

Vieras seisoi kuni salaman huumetuttamana. Hänen matkustuksensa ja asiansa eivät olleet onnistuneet. Nyt oli löytänyt hakemansa henkilön. — Tämä ei ollut järvässä, vaan ruumis-arkussa, johon äsken oli pantu! Juuri nyt piti hänen ilmoittaa olevansa „kaukainen“ sukulainen, piti puhua säteristä — ja siinä seisoi hän nyt pettyneine toiveineen; tämä oli hänelle liian kova isku!

Kookas, hartijakas mies astui ulos sivu-ovesta ja pysähtyi auringon paisteeseen, jotta hänen varatalonsa vieläkin voimakkaampana kuvautui valkeata seinää vasten.

„Jumal' antakoon hyvää päivää! Voitko sanoa, oliko vainaja edellisenä kesänä poissa kotoaan — — matkalla ylängöllä päin?“

„Ei ollut!“

„Firmi Freihofer?“

„Niin!“

„Nuorempi, tämän tilan omistaja?“

„Niin!“

„Ja nyt on hän kuollut?“

„Herra suokoon hänen sielullensa levon!“ Molemmat vaikenivat hetkeksi. Sitten jatkoi taas edellinen:

„Ja nyt olen minä tilan omistaja, minä, joka olen nuorin. Iso-sä elää vielä, isäni oli nuorempi“.

„Mikä sinun nimesi on?“

„Firmi, kuten hänenkin!“

„Olit Atterjärvellä säterin luona — et ole kuollut?“

„En, olin, — olin, en!“ vastasi toinen sekasokasin.

„Olisitko sinä siis se Freihöfer, jota olen hakenut, jolla on suuret mustat silmät ja ristin koristama hopeasormus pikkusormessa — — ja nimikirjoitus — — kirjoita! — — vai tunnetko tämän?“

„Kaukainen“ sukulainen otti esiin pienen puun-kappaleen, jolle soma nimikirjoitus oli piirretty, ja joka oli lyöty irti pöydän kulmasta.

Firmi tuli intoihinsa. Paikalla unohti hän kaiken surun — hän tuli melkein mielettömäksi ilosta.

Isä oli useita vuosia ollut kivulloinen; hänen kuolemaansa oli kauan ododettu; pian hän lepäisi hautausmaassa. Firmi sisarinensa oli tilan perillinen. Kaikki tämä oli silmänräpäyksessä kerrottu.

„Ja mitenkä pääsit hengissä järveltä? — Luultiin sinun hukkuneen myrsky-yönä. Säterin omistajatar surce sinua, hän se on antanut hakea sinua“.

„Sandrako?“

„Niin, Järvelän Sandra, laulajatar!“

Äänekkäitä ilon-ilmauksia ei Firmi voinut, ei saanut antaa kuulua. Voimakkain käsin tarttui hän vuoroin vieraasen, vuoroin pieneen puunpalaseen. — Sitten puhelivat he kauan.

„Mutta kuinka pelastuit järveltä?“ kysyi vieras uudelleen.

„Mitä suurimmalla vaivalla, töin tuskin pääsin ylitse; mutta minun täytyi matkustaa kotio, kun olin saanut kuulla isäni olevan hengen sairaana. En koskaan olisi uskonut niin tynettä järveä lainehtivaa Tonavaa pahemmaksi. Olisin helposti voinut joutua sen uhriksi. Sain taistella kau'an, hyvin kau'an. Kaulaliina kävi minulle liian lämpimäksi soutuissani; aukasin sen ja tuuli vei sen muassaan samoin kuin hatunkin. Veneen sidoin kiinni; jos se pääsi irralleen, ei ole minun syyni. Kalastajan luona ja kaikissa muissakin majoissa oli pilkko pimeä ja ihan hiljaista. Olisinko minä, varsin vieras ja sellaisessa asussa kun olin, häirinnyt ihmisiä? Mietin hetkisen ja läksin matkalle umpimähkään. Kohtasin puolivalmiin majan, seisoin sen suojassa ja olin vähällä laskeutua levolle pehmeisiin lastuihin. Kun ilma selkeni ja kuu alkoi valaista, läksin taas eteenpäin. Ensimmäisestä talosta, jonne saavuin, ostin välttävän hatun, riensin sitten taas eteenpäin pitkin suurta valtatietä, kunnes saavuin kotiin.

„Ethän ole nainut?“

„Waldhuberin tytär kyllä on ollut morsiameni — — — mutta — — — ei koskaan ole oleva vaimoni!“ sanoi Firmi lujalla vakuudella.

„Nyt ymmärrän“, lausui äskentullut, „mistä syystä ovi suljettiin edessäni, tullessani Waldhuberin tilalle. Olet antanut tuon talon tyttären odottaa ja hyljännyt hänet.“

„Olisin kyllä voinut ottaa hänet; hän on kelpo tyttö; kyllä vaan, hyvin sievä, joka ei suinkaan ansaitse sitä — — — mutta minä en mene naimisiin!“

X.

Iitä-auringon kultaisessa valossa seisoi Sandra taas majansa maasta kohoavan verannan rintavarustinta vasten nojautuneena, ja katseli vaanien kauas etäisyyteen, näki paahtavan auringon monta peninkulmaa etäällä olevassa alangossa laskevan alaalla taivaanrannalla, näki järven ja vuorten vähitellen verhouvan sinisenharmaasen hämärään.

Kuten samana päivänä vuosi sitten, näytti nytkin kaikki katoavan lähestyvän yön hiljaisuuteen ja lepoon; viileitä tuulenleyhkiä leijaili jo pitkien varjojen ylitse.

Tuli liedessä leimusi kirkkaasti, ja jo voi nähdä punahtavan valon, joka pilkisti esiin ovenraosta kullalta välkkyvän nurmikon ylitse.

Silloin kolisi taas säuva alhaisia kallionlohkareita vasten; Sandra kuuli äänen, joka kohosi ylös hiljaiseen, keveään ilmaan, ja yhä lähempää kuuli hän jolinaa, josta ei ennen ollut välittänyt, koska yksinäisillä matkailijoilla joka taholla oli tapana tällä tavoin lyhentää aikaansa.

Vihdoin tuli joku esiin metsänrinteen takaa; hänen kookas mittava vartalonsa kuvautui vasten viinon lankeavaa punaista liesivaloa hänen ja tuon tumman vihannuuden välillä kullankarvaisella kallionseinällä — — —.

Sandra ei liikahdanut, seiso i vaan kuin lumottuna; ainoastaan hänen käsivartensa, jotka oli nojannut rintavarustusta vasten, värähtivät vienosti.

Oikein, Sandra näki hänen yhä selvemmin — — — hänellä oli tummansininen, taajoilla hopeanappi-riveillä varustettu takki — — — leveä hattu-reuhkana — — — hän se oli, tuo mittava, vartaloltaan vahva mies — — — hänen jolinansa oli lyhyt ja raikas — — — yht'äkkiä hän pysähtyi, heilutti hattuaan, kulki nurmikon ylitse — — — Firmian Freihofer se oli tahi hänen henkensä. — Jumala meitä varjelkoon! — — — ei järvestä nouseena, — — — ei, vaan elävänä — — —!

Huudahdus — — — ja siinä seiso i hän.

Sandra kohotti itseään koko mitalleen, hänen rintansa aaltoilivat, hän ei voinut pitää ajatuksiansa koossa, ei sanaakaan tullut hänen suustaan, mutta yht'äkkiä alkoi hän laulaa, kaikki hänen tunteensa virtasivat tuohon entiseen, kauan

laulamatta olleesen lauluun — — — hän lauloi ja riemuitsi taas!

Ja sitten —

Kuu, joka nyt, kuten edellisenäkin vuonna, nousi vuorten yli, näki enemmän, tietää enemmän ja voisi kertoa paljo, ellei olisi niin vähäpuheinen, tuo kaikkein lempiväin suojelija.

* * *

Tästä lähtien laulettiin taaskin laulajasäte-
rissä ja ihmeellä kuultiin tienoolla, mitä aikaa
sitten oli opittu kuulematta olemaan.

„Mikähän Sandraan on tullut?“ ihmetteli naa-
purisäterin tyttönen.

„Ja jos nyt löytävät sinun“, sanoi Sandra
Firmille, „sydän-yöllä naimattoman immen luota,
niin saavat samassa tappa minut kuin sinunkin“.

„Ei käy niinkään helposti“, lausui tämä, „täy-
tyy olla useampi! Ja ciköhän ole kylläksi, kun
sanon, olevani kotonani täällä?“ —

„Lemmittynäni? miehenäni?“

„Lemmittäsi! mielenäsi!“

Laulajattaren sävelet kaukuivat taas koko täy-
telijäässä voimassaan; kaikki mitä ennen oli lau-
lanut, ennen tuota hirveätä, salamain risteilemää
yötä, vaan ei koskaan sen jälkeen, lauloi hän nyt
ylen-onnellisna ja sydämensä syvyydestä. Hän
ei milloinkaan enää sanoisi olevansa yksin maail-
massa, että häntä kutsuttiin „omituiseksi“ ja että
nauravat perilliset kerran kantaisivathänet hautaan.

Firmi ei ensinkään tahtonut, että Sandra seu-
raisi häntä alas tasangolle, hänen kotiseudullensa.

Hän sanoi sydämensä olevan vankina ylängöllä ja tahtovansa elin-ajakseen jäädä sinne.

Vielä kerran matkusti Firmi alangolle, jätti maatilan lankonsa ja sisarensa haltuun ja palasi häitään viettämään.

„Järven ylitse on häämatkue kulkeva ensimmäiseen kirkkoon, ja kaikkien ympäristössä rannoilla asuvain pitää seurata mukana suurilla ja pienillä veneillä. Alangolta kotoisin oleva, kuten minä, saa luvan olla antelijas tullessaan ylängölle, eivätkä Firmi Freihofer ja Järvelän Sandra ole siinä suhteessa muita huonommat“.

Niin kävikin.

Komeasti koristettuja, liehuvilla nauhoilla ja viireillä varustettuja veneitä, joista yhdessä oli soittajiakin, kulki morsiusparin veneen ympärillä, jonka vehreät, kukilla kaunistetut kyönnökset riipuivat alas ja laahasivat vedessä.

Firmi peilaili itseään järven pinnalla:

„Katsos“, sanoi hän Sandralle, „kuka tuolla järvessä on!“

Kalastaja sai luopua paraista ja tuoreimmista kaloistaan — ne eivät olleet saaneet syödä tarpeekseen Firmin ruumiista, tämä sen sijaan teki tuon kepposen niille.

Seppenpold oli myöskin mukana. Hän oli luopunut oikeudestaan, kun sitä peräyttämättä oli vaadittu; sillä sekä Sandra että Firmi, joka palatessaan oli tuonutkin Sepin mukanaan, eivät kumpikaan sallineet oikeuttaan vähintäkään loukattavan.

Seppenpold ilmoitti voitavansa saada isäntänsä tyttären ja kernaasti sen tekevänsä; voi silloin päästä metsästys-alueen läheisyyteen, jonka muuttamat nuoret herrat omistivat, johon seuraan hänen isäntänsäkin kuului; mutta silloin tarvitsi hän myöskin jotakin asettuakseen asumaan.

„Sen saat. — Säterillä on ollut hyvä vuodentulo ja hinnat ovat korkeat“.

Hannes ei koskaan palannut. Hän viihtyi hyvin viinanpolttajan luona. Hän maisteli marja- ja juurikeitoksiansa, kunnes vihdoin tuli liian lähelle viinapannua ja siinä hutikassa ollessaan autuaallisesti nukkui kuolon uneen. Seutu kadotti hänessä hauskan, kuleksivan vekkulin, joka kumminkin välistä mainiosti osasi käyttää laiskuuden hyvää lahjaa. Kansa sanoi tavallisesti, kun hänestä tuli puhe: „Jumala suokoon hänelle ikuisen levon“.

Järvelä laajennettiin; lähellä sijaitseva talo ostettiin ja nyt vallitsi talossa kaksi. —

Sandra ei voi tulla säterille — hst! hiljaa! — kehossa makaa pieni ihmis-alku nukkuen, melkein yhäti nukkuen.

Sittemmin saatiin ja saadaan ehkä vielä välistäin kuulla säterillä laulettavan — kuulla laulajattaren jälleen löydetyn ihmeellisen laulun säveleitä.

Impisäteriä ei enää ole olemassa, ei kumminkaan näillä tienoin.

„Mutta taivas ympäröi sinua kuitenkin, ja siellä olen minä kanssasi!“

Kuleksiva sukulainen otettiin loppupäivikseen perheesen omaistensa joukkoon. Hän istuu kehdon ääressä. Sekä alaalla Järvelässä että yläällä säterillä on nyt kummassakin Firmi Freihofer.

Mutta ainoastaan yksi Sandra!

Joka elää, löytää useamman.

Mutta moista laulajatarta? —